

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
МИНИСТЕРСКИ СЪВЕТ

Препис

РЕШЕНИЕ № 298

от 17 април 2012 година

ЗА ОДОБРЯВАНЕ НА ОСНОВНИТЕ ДОПУСКАНИЯ И НА БЮДЖЕТНАТА ПРОГНОЗА ЗА ПЕРИОДА 2013-2015 Г. И ЗА ПРИЕМАНЕ НА РАЗХОДНИТЕ ТАВАНИ ПО ПЪРВОСТЕПЕННИ РАЗПОРЕДИТЕЛИ С БЮДЖЕТНИ КРЕДИТИ, БЕЗ ПО ОБЩИНИ, ЗА ПЕРИОДА 2013-2015 Г.

На основание чл. 14, ал. 2 и 3 от Закона за устройството на държавния бюджет

МИНИСТЕРСКИЯТ СЪВЕТ
РЕШИ:

1. Одобрява основните допускания по бюджетната прогноза за периода 2013-2015 г. и за изготвянето на проектите на бюджети на първостепенните разпоредители с бюджетни кредити за 2013 г. съгласно приложение № 1.
2. Одобрява бюджетната прогноза за периода 2013-2015 г. съгласно приложение № 2.
3. Приема разходните тавани по първостепенни разпоредители с бюджетни кредити за периода 2013-2015 г. на държавните органи, министерствата, ведомствата, Сметната палата, Комисията за финансов надзор, Националния осигурителен институт, Националната здравноосигурителна каса, Фонд „Гарантирани вземания на работниците и служителите“ и Учителския пенсионен фонд съгласно приложение № 3.

4. Приема разходните тавани по извънбюджетни фондове и сметки за периода 2013-2015 г. съгласно приложение № 4.

5. Приема проекта на субсидиите/трансферите за Българската национална телевизия, Българското национално радио, Българската телеграфна агенция, Българската академия на науките, държавните висши училища и държавните висши военни училища за периода 2013-2015 г. съгласно приложение № 5.

6. Приема проекта на размерите на бюджетните взаимоотношения между централния бюджет и бюджетите на общините за периода 2013-2015 г. съгласно приложение № 6.

МИНИСТЪР-ПРЕДСЕДАТЕЛ: /п/ Бойко Борисов

ГЛАВЕН СЕКРЕТАР НА

МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ: /п/ Росен Желязков

Вярно,

**ДИРЕКТОР НА ДИРЕКЦИЯ
“ПРАВИТЕЛСТВЕНА КАНЦЕЛАРИЯ”:**

/Веселин Даков/

Приложение № 1

към т. 1

Основни допускания по бюджетната прогноза за периода 2013-2015 г.

№	ОСНОВНИ ДОПУСКАНИЯ ЗА ПЕРИОДА 2013-2015	Мерна единица	2013 г.	2014 г.	2015 г.
	А	В	1	2	3
1.	Размер на данъчната ставка за облагане с ДДС в т.ч.: - Данъчната ставка за настаняване, предоставяно в хотели и подобни заведения	%	20 9	20 9	20 9
2.	Размер на основната данъчна ставка на корпоративния данък	%	10	10	10
3.	Данък върху доходите на физическите лица, основна ставка в т.ч.: - Данъчна ставка за данъка върху доходите от стопанска дейност на едноличните търговци	%	10 15	10 15	10 15
4.	Данъчна ставка за данъците върху дивидентите, ликвидационните дялове и доходите на местни и чуждестранни юридически лица в т.ч.				
4.1.	Данък върху дивидентите и ликвидационните дялове на местни юридически лица, които не са търговци	%	5	5	5
4.2.	Данък върху дивидентите и ликвидационните дялове на бюджетни предприятия	%	5	5	5
4.3.	Данък върху дивидентите и ликвидационните дялове на чуждестранни юридически лица	%	5	5	5
4.4.	Данък върху доходите на чуждестранни юридически лица в т.ч.: - ДДЧЮЛ за лихви, авторски и лицензионни вознаграждения на ЧЮЛ от Европейския съюз, когато са изпълнени и допълнителните условия по чл. 200а от ЗКПО	%	10 5	10 5	10 0
5.	Акцизи в т.ч.				
5.1.	Акциз на безоловен бензин	лв./1000 л.	710	710	710
5.2.	Акциз на газол	лв./1000 л.	645	645	645
5.3.	Акциз на керосин	лв./1000 л.	645	645	645
5.4.	Акциз на кокс и въглища	лв./гигаджаул	0.6	0.6	0.6
5.5.	Акциз на електрическа енергия	лв./MWh	2	2	2
5.6.	Акциз на цигари – общ в т.ч.: - специфичен акциз на 1000 къса - адвалорен (% от продажната цена)	лв./1000 къса	148 101 23%	157	162
5.7.	Акциз на спиртни напитки (етиллов алкохол)	лв./хектолитър	1100	1100	1100
5.8.	Акциз на етилов алкохол (ракия) – намалена ставка	лв./хектолитър	550	550	550
5.9.	Акциз на междинни продукти	лв./хектолитър	90	90	90
5.10.	Акциз на бира – основна ставка в т.ч.: - Акциз на бира, произведена от независими малки пивоварни – намалена ставка	лв./хектолитър градус Плато	1.5 0.75	1.5 0.75	1.5 0.75

№	ОСНОВНИ ДОПУСКАНИЯ ЗА ПЕРИОДА 2013-2015	Мерна единица	2013 г.	2014 г.	2015 г.
			1	2	3
А		В			
5.1.1.	Акциз на природния газ, използван като моторно гориво	лв./гигаджаул	0,85	5,10	5,10
5.1.2.	Акциз на природния газ, използван като гориво за отопление	лв./гигаджаул	0,10	0,60	0,60
6.	Данък върху застрахователните премии	%	2	2	2
7.	Политика по доходите в бюджетната сфера	-	Запазване на нивото на средствата за заплати от 2012 г.	Запазване на нивото на средствата за заплати от 2013 г.	Запазване на средствата за заплати като процент от БВП на нивото на 2014 г.
8.	Размер на минималната работна заплата	лева	310	330	350
9.	Размер на осигурителните вноски за държавното обществено осигуряване в т.ч.:				
9.1.	за фонд „Пенсии“	%	17.8 за родените преди 1 януари 1960 г.; 12.8 за родените след 31 декември 1959 г.	17.8 за родените преди 1 януари 1960 г.; 12.8 за родените след 31 декември 1959 г.	17.8 за родените преди 1 януари 1960 г.; 12.8 за родените след 31 декември 1959 г.
9.2.	за фонд „Общо заболяване и майчинство“	%	3,5	3,5	3,5
9.3.	за фонд „Трудова злополука и професионална болест“	%	0.7 /от 0.4 до 1.1 на сто в зависимост от степента на риска/	0.7 /от 0.4 до 1.1 на сто в зависимост от степента на риска/	0.7 /от 0.4 до 1.1 на сто в зависимост от степента на риска/
9.4.	за фонд „Безработица“	%	1	1	1
10.	Размер на осигурителната вноска за здравно осигуряване	%	8	8	8
11.	Размер на осигурителните вноски за допълнително задължително пенсионно осигуряване – универсални пенсионни фондове	%	5	5	5
12.	Размер на осигурителната вноска за Учителския пенсионен фонд	%	4,3	4,3	4,3
13.	Размер на осигурителните вноски за допълнително задължително пенсионно осигуряване - професионалните пенсионни фондове	%	12 на сто - за лицата, работещи при условията на I категория труд; 7 на сто - за лицата, работещи при условията на II категория труд.	12 на сто - за лицата, работещи при условията на I категория труд; 7 на сто - за лицата, работещи при условията на II категория труд.	12 на сто - за лицата, работещи при условията на I категория труд; 7 на сто - за лицата, работещи при условията на II категория труд.
14.	Размер на вноската за фонд „Гарантирани вземания на работниците и служителите“	%	0	0	0
15.	Размер на гарантирания минимален доход (ГМД)	лева	65	65	65
16.	Максимален месечен размер на осигурителния доход през календарната година	лева	2000	2000	2000
17.	Минимален месечен размер на осигурителния доход през календарната година за самоосигуряващите се лица	лева	420	420	420
18.	Разпределение на осигурителните вноски между осигурители и осигурени в т.ч.				
18.1.	Разпределение на осигурителните вноски за социалноосигурителни фондове между осигурители и осигурени лица (с изключение на фонд „Пенсии“)	съотношение	60:40	60:40	60:40
18.2.	Разпределение на осигурителната вноска за фонд “Пенсии” между осигурители и осигурени	съотношение	9.9:7.9 за лицата родени преди 1 януари 1960 г.; 7.1:5.7 за лицата родени след 31 декември 1959 г.	9.9:7.9 за лицата родени преди 1 януари 1960 г.; 7.1:5.7 за лицата родени след 31 декември 1959 г.	9.9:7.9 за лицата родени преди 1 януари 1960 г.; 7.1:5.7 за лицата родени след 31 декември 1959 г.
18.3.	Разпределение на здравноосигурителната вноска между осигурители и осигурени	съотношение	60:40	60:40	60:40
19.	Размер на трансфера за фонд „Пенсии“ върху сбора от осигурителните доходи на всички осигурени лица за календарната година	%	12	12	12

№	ОСНОВНИ ДОПУСКАНИЯ ЗА ПЕРИОДА 2013-2015	Мерна единица	2013 г.	2014 г.	2015 г.
			1	2	3
А		В			
20.	Минимален размер на пенсията за осигурителен стаж и възраст	лева	Съгл. чл. 100 от КСО - от 1 юли с процент, равен на индекса на потребителските цени през предходната календарна година.	Съгл. чл. 100 от КСО - от 1 юли с процент, равен на индекса на потребителските цени през предходната календарна година.	Съгл. чл. 100 от КСО - от 1 юли с процент, равен на индекса на потребителските цени през предходната календарна година.
21.	Максимален размер на получаваните една или повече пенсии	лева	700		
22.	Пенсионна политика		Осъвременяване на пенсиите с процент, равен на индекса на потребителските цени през предходната календарна година по реда чл. 100 от Кодекса за социално осигуряване.	Осъвременяване на пенсиите с процент, равен на индекса на потребителските цени през предходната календарна година по реда чл. 100 от Кодекса за социално осигуряване.	Осъвременяване на пенсиите с процент, равен на индекса на потребителските цени през предходната календарна година по реда чл. 100 от Кодекса за социално осигуряване.
23.	Размер на месечното парично обезщетение за отглеждане на малко дете	лева	240	240	240
24.	Размер на средномесечния доход по чл. 4 от Закона за семейни помощи за деца	лева	350	350	350
25.	Размер на еднократната помощ при бременност по чл. 5а от Закона за семейни помощи за деца	лева	150	150	150
26.	Размер на еднократната помощ при раждане по чл. 6, ал. 1 от Закона за семейни помощи за деца в т.ч.				
26.1.	- за първо дете	лева	250	250	250
26.2.	- за второ дете	лева	600	600	600
26.3.	- за трето дете и всяко следващо	лева	200	200	200
27.	Размер на допълнителната еднократна помощ за дете с установени трайни увреждания 50 и над 50 на сто до навършване на двегодишна възраст по чл. 6, ал. 6 от Закона за семейни помощи за деца	лева	100	100	100
28.	Размер на месечната помощ при отглеждане на дете до завършване на средното образование, но не повече от 20-годишна възраст, по чл. 7, ал. 1 от Закона за семейни помощи за деца	лева	35	35	35
29.	Размер на еднократната помощ за отглеждане на близнаци до навършване на една година по чл. 6а от Закона за семейни помощи за деца	лева	1 200	1 200	1 200
30.	Размер на еднократната помощ за отглеждане на дете до навършване на една година от майка студентка, учаща в редовна форма на обучение, по чл. 8в от Закона за семейни помощи за деца	лева	2 880	2 880	2 880
31.	Размер на месечните помощи за отглеждане на дете до една година по чл. 8, ал. 1 от Закона за семейни помощи за деца	лева	100	100	100
32.	Размер на месечната добавка за отглеждане на деца с трайни увреждания до 18-годишна възраст и до завършване на средното образование, но не по-късно от 20-годишна възраст по чл. 8д от Закона за семейни помощи за деца	лева	189	189	189
33.	Минимален дневен размер на обезщетението за безработица по чл. 54б, ал. 2 от Кодекса за социално осигуряване	лева	7,20	7,20	7,20
34.	Ниво на салдото по консолидираната фискална програма	% от БВП	-1,3	-0,5	0,0

**БЮДЖЕТНА ПРОГНОЗА
ЗА ПЕРИОДА 2013-2015 г.**

Съдържание

I. УВОД	3
II. ТЕНДЕНЦИИ В РАЗВИТИЕТО НА ИКОНОМИКАТА И МАКРОИКОНОМИЧЕСКА ПРОГНОЗА	5
III. ПРЕГЛЕД НА ОСНОВНИТЕ ПАРАМЕТРИ НА КОНСОЛИДИРАНАТА ФИСКАЛНА ПРОГРАМА ЗА 2011-2012 г..	9
1. ПРЕГЛЕД НА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА КОНСОЛИДИРАНАТА ФИСКАЛНА ПРОГРАМА ЗА 2011 г.	9
2. ПРОГНОЗА ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА КОНСОЛИДИРАНАТА ФИСКАЛНА ПРОГРАМА ЗА 2012 г.	12
IV. ФИСКАЛНА ПОЛИТИКА ЗА ПЕРИОДА 2013-2015 г.....	13
1. СРЕДНОСРОЧНИ ЦЕЛИ НА ФИСКАЛНАТА ПОЛИТИКА	13
2. ФИСКАЛНИ ПРАВИЛА И ПРОЦЕДУРИ	14
3. ПРОГНОЗНИ ФИСКАЛНИ ПАРАМЕТРИ ПО КОНСОЛИДИРАНАТА ФИСКАЛНА ПРОГРАМА ЗА ПЕРИОДА 2013-2015 г.	16
4. ФИСКАЛНИ РИСКОВЕ	17
5. КАЧЕСТВО НА ПУБЛИЧНИТЕ ФИНАНСИ	18
6. ФИСКАЛНА ДЕЦЕНТРАЛИЗАЦИЯ И БЮДЖЕТНИ ВЗАИМООТНОШЕНИЯ С ОБЩИНИТЕ.....	19
V. ДАНЪЧНА И ОСИГУРИТЕЛНА ПОЛИТИКА	21
1. ДАНЪЧНА ПОЛИТИКА.....	21
2. ОСИГУРИТЕЛНА ПОЛИТИКА.....	24
VI. РАЗХОДНИ ПОЛИТИКИ	25
VII. ПОЛИТИКА ПО ДЪЛГА	34
VIII. УПРАВЛЕНИЕ НА СРЕДСТВАТА, СВЪРЗАНИ С ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ	38
1. СРЕДСТВА ОТ ФОНДОВЕТЕ И ПРОГРАМИТЕ НА ЕС.....	38
2. ВНОСКА В ОБЩИЯ БЮДЖЕТ НА ЕС.	43
IX. ЗАКЛЮЧЕНИЕ	45
ПРИЛОЖЕНИЕ	46

I. УВОД

Тригодишната бюджетна прогноза за периода 2013–2015 г. представя и анализира специфични икономически области и значими данни, които очертават бъдещата рамка на законопроекта за държавния бюджет за 2013 г.

Разчетите по тригодишната бюджетна прогноза за периода 2013-2015 г. са разработени при следване на препоръките на Съвета на Европейския съюз (ЕС) относно Националната програма за реформи на България от 2011 г. и становището на Съвета на ЕС, по актуализираната Конвергентна програма на България за периода 2011-2014 г. Още със стартирането на бюджетната процедура за 2013 г. правителството институционализира изпълнението на ангажиментите си по втория Европейски семестър и стартира изпълнението на препоръката на Европейската комисия за засилване на задължителния характер и съдържание на тригодишната бюджетна прогноза и на разходните тавани по първостепенни разпоредители с бюджетни кредити, за по-нататъшно усъвършенстване на бюджетния процес и на качеството на системите за отчетност и контрол.

Стартира и изпълнението на препоръките на Европейската комисия за наблюдение на салдото на сектор „Държавно управление“. За тази цел беше разширен обхватът на изготвяните оценки и разчети, посредством включването на прогнози за дейността на контролирани от държавата и/или общините нефинансови предприятия и юридически лица с нестопанска цел. През следващите години се предвижда този процес да се задълбочи и разшири, като Министерството на финансите ще осигурява необходимото съответствие с изискванията на Европейската система от национални и регионални сметки.

Настоящата тригодишна бюджетна прогноза и разходните тавани са разработени при съобразяване на основните макроикономически параметри с прогнозите за основни показатели за външната среда на Европейската комисия (ЕК), Международния валутен фонд (МВФ) и Министерството на финансите (МФ) на Република България, актуални към началото на месец март 2012 г. Именно актуализираната макроикономическа прогноза за следващия тригодишен период наложи стриктното следване на консервативна и дисциплинирана фискална политика, което намери израз в запазване на допусканията за развитието на основните хоризонтални политики спрямо приетите с предходните прогнози и продължаване изпълнението на мерките за свиване на дефицита по националния бюджет.

Тригодишната бюджетна прогноза за периода 2013-2015 г. е разработена на база на дефинираните в предходната средносрочна рамка цели по отношение на дефицита по консолидираната фискална програма от 1,0% от БВП за 2013 г., 0,5% от БВП за 2014 г. и постигане на балансирана позиция през 2015 г. Следва да се отбележи, че след актуализирането с бюджета за настоящата година на фискалната цел за 2012 г. и със засилването на консолидационното усилие, размерът на дефицита бе намален от 1,5% от БВП на 1,35% от БВП, с основен принос ограничаване на разходите, без да се предвиждат промени в данъчно-осигурителната политика.

С бюджетната прогноза за периода 2013-2015 г. правителството коригира целта за салдото по консолидираната фискална програма за 2013 г. от -1,0% от БВП на -1,3% от БВП, запазвайки целите за 2014 и 2015 г. Основните причини за корекцията на целта са

както ефектите от актуализираните параметри на макроикономическата прогноза, така и промени в структурата на консолидираната фискална програма. Следва да се отбележи, че поставените фискални цели за всяка отделна година от периода изпълняват фискални правила – за баланса, за размера на разходите и за дълга, като за всяко от тях е осигурено значително свободно пространство за маневриране между заложената цел и съдържащото се в правилото ограничение.

Разработените разходни тавани по първостепенни разпоредители с бюджетни кредити за периода 2013-2015 г. остават относително постоянни, като номиналните ръстове се дължат основно на влиянието на развитието в някои хоризонтални политики (например за 2015 г. политиката по доходите и произтичащите социалноосигурителни плащания).

Дефинираните с настоящата прогноза цели на фискалната политика за периода 2013-2015 г., основните допускания и таваните на разходите по първостепенни разпоредители с бюджетни кредити, без по общини, са необходимата база за разработване на информацията по Конвергентната програма 2012-2015 и актуализацията на Националната програма за реформи за 2012 г.

Представената по-долу бюджетна прогноза съдържа следните 7 основни части:

Част II. Тенденции в развитието на икономиката и макроикономическа прогноза съдържа анализ на външната икономическа среда и оценки за основните макроикономически показатели на страната. Тя съдейства за съгласуване на прогнозите на макроикономическо равнище.

Част III. Преглед на основните параметри на консолидираната фискална програма за 2011-2012 г. дава сведения за изпълнение на консолидираната фискална програма (КФП) за 2011 г., както и прогноза за изпълнението ѝ през текущата година. Тя очертава контурите при съставянето на КФП за 2013 г.

Част IV. Фискална политика за периода 2013-2015 г. описва ключовите позиции, които се съблюдават при провеждането на фискалната политика. Тя включва поставените фискални цели, както и практики, правила, процедури и ограничения, които се следват за изпълнението им.

В *част V. Данъчна и осигурителна политика* са посочени основните параметри при формирането на бюджетните приходи. В тази част е представена информация за ролята на данъчните приходи и насоките в тяхното развитие, както и прогноза за развитието по отношение на осигурителната политика.

Част VI. Разходни политики извежда насоките, свързани с държавни функции, изпълнявани чрез разходи от бюджета. Тя е елемент от изпълнението на заложените цели, изпълнявани от публичния сектор.

В *част VII. Политика по дълга* се разглежда размерът, динамиката и структурата на държавния и държавногарантирания дълг. Тя представя емисията на дълг, консолидирания държавен дълг, както и разходите по обслужването му.

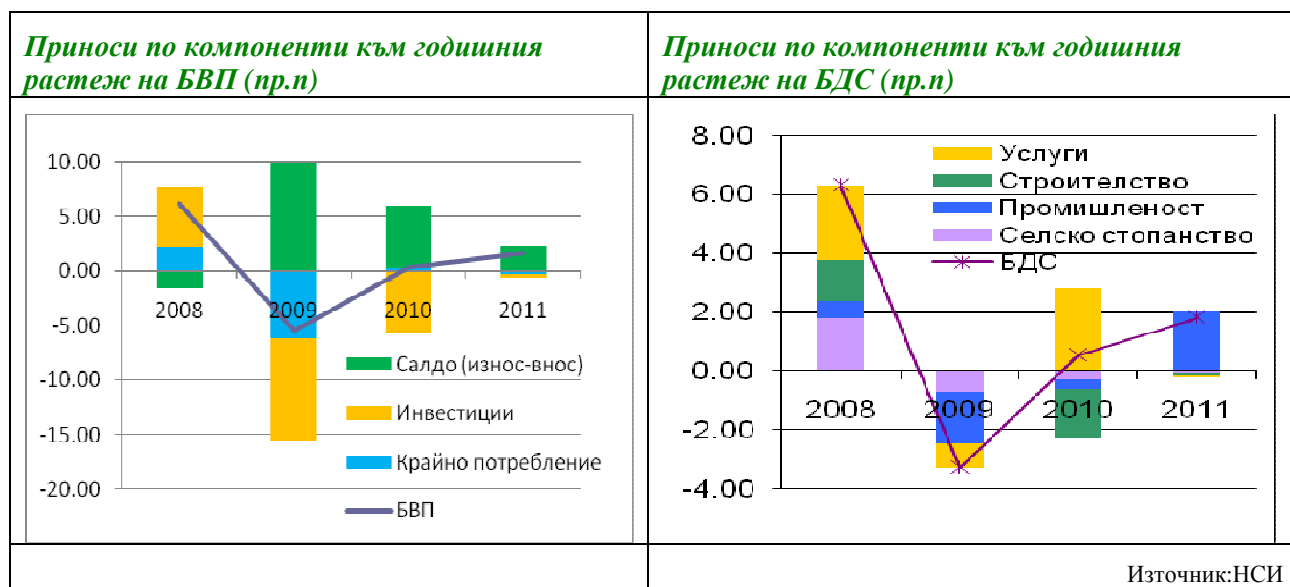
Част VIII. Управление на средствата, свързани с Европейския съюз дава информация за изпълняваните програми и други инициативи на ЕС и свързаното с тях национално съфинансиране. Тя изразява взаимодействието между държавния бюджет и средствата, свързани с ЕС.

II. ТЕНДЕНЦИИ В РАЗВИТИЕТО НА ИКОНОМИКАТА И МАКРОИКОНОМИЧЕСКА ПРОГНОЗА

Настоящата макроикономическа рамка за 2012-2015 г. е разработена при допускания за основни показатели на външната среда на ЕК, МВФ и МФ на Република България, актуални към март 2012 г.

През 2011 г. отчетеният икономически растеж в страната беше 1,7% и динамиката му се определяше главно от външното търсене. Реалният ръст на износа възлезе на 12,8%, достигайки най-високите си нива по постоянни цени. Вътрешното търсене остана подтиснато със спад при потребителските разходи на домакинствата (0,6%) и с продължаващо, макар и с по-бавни темпове намаление на инвестициите (1,6%).

Графика: Приноси по компоненти към годишния растеж на брутният вътрешен продукт (БВП) и на брутна добавена стойност (БДС)

Прогнозата за икономическото развитие на България през 2012 г. се базира на предположението за влошена външна среда и забавяне на растежа на основните търговски партньори. В резултат на направените допускания се прогнозира икономически растеж от 1,4% през 2012 г., като забавянето ще дойде главно по линия на ниския принос на нетния износ.

Таблица: Допускания относно основни макроикономически показатели

Показатели	2011	2012	2013	2014	2015
Валутен курс USD/EUR- средногодишен	1,39	1,32	1,28	1,28	1,27
БВП – Световна икономика (в реално изражение, % изменение)	3,8	3,3	3,9	4,4	4,6
БВП – ЕС (в реално изражение, % изменение)	1,5	0,0	1,5	1,8	2,0
Цени на петрола (APSP) (USD/барел, % изменение)	31,5	1,6	-3,1	-4,3	-3,2
Шестмесечен ЛИБОР по деноминирани в USD депозити	0,51	0,71	0,71	0,73	1,35
Шестмесечен ЛИБОР по деноминирани в EUR депозити	1,39	0,89	0,88	1,28	1,91
Международни цени (годишно изменение, %)	17,8	-10,4	-1,7	-3,4	-3,2
Храни	19,7	-10,6	-2,0	-3,8	-3,7
Напитки	16,6	-16,9	1,7	-4,0	-14,5
Селскостопански суровини	22,7	-10,8	-3,9	-1,9	-4,0
Метали	13,5	-8,9	-0,7	-3,4	-0,6

Източник: ЕК, МВФ, МФ

Очаква се растежът да бъде задвижен основно от плавното възстановяване на вътрешното търсене. За периода 2013-2015 г. се предвижда възстановяване на външното търсене, но и по-ускорен растеж на вътрешното, като темповете на растеж на потреблението и инвестициите не се очаква да достигнат предкризисните си нива и това да доведе до макроикономически дисбаланси.

По отношение на потреблението се очаква домакинствата да останат предпазливи, но да допринесат положително за растежа на БВП. Ръст на инвестициите се предвижда главно по линия на усвояване на средства от европейските фондове.

Таблица: Основни показатели на макроикономическия сценарий за 2011-2015 г.

Показатели		2011	2012	2013	2014	2015
БВП – текущи цени	млн.лева	75 265	78 553	82 819	88 110	94 142
Реален растеж на БВП	процент	1,7	1,4	2,5	3,5	4,0
Приноси за растежа на БВП, в т.ч.						
Инвестиции	процент	-0,4	0,8	1,3	1,8	2,1
Потребление	процент	-0,3	0,5	1,6	2,7	3,2
Нетен износ	процент	2,3	0,1	-0,5	-1,0	-1,2
Дефлатор на БВП	процент	5,0	2,9	2,9	2,8	2,7
Хармонизирана инфлация - средна за периода	процент	3,4	2,1	2,4	2,5	2,5
Текуща сметка (БВП)	процент	1,9	1,5	0,1	-0,8	-1,4
Търговски баланс	процент	-4,8	-4,9	-5,9	-6,8	-7,7
Услуги, нето	процент	6,2	6,1	5,8	5,7	5,8
Доход, нето	процент	-3,9	-4,3	-4,2	-3,6	-3,3

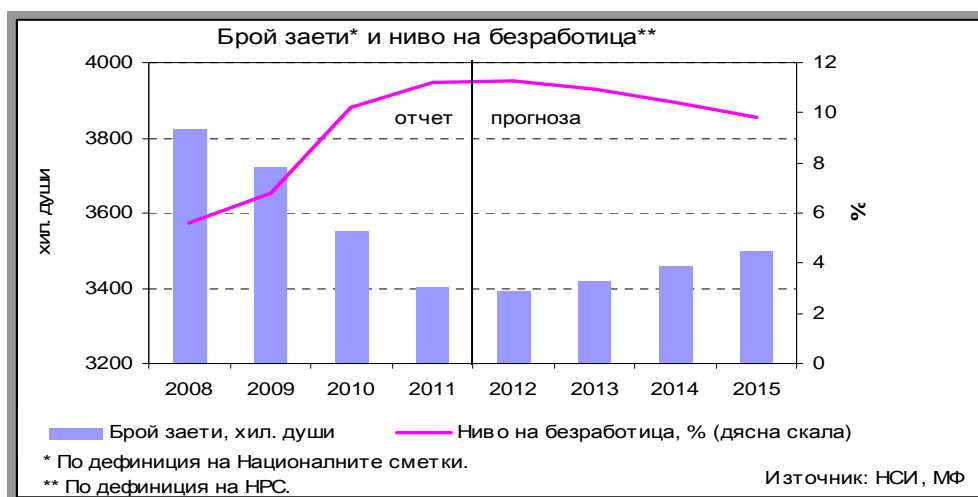
Текущи трансфери, нето	процент	4,4	4,6	4,4	3,8	3,8
Финансова и капиталова сметка, в т. ч.	млн.евро	-897	1 665	987	2 992	2 824
Преки чуждестранни инвестиции	млн.евро	1 065	1 148	1 721	2 202	2 512
Общ баланс	млн.евро	159	2 249	1 024	2 611	2 130

Забележка: Прогнозата е изготвена с налични отчетни данни към 6 март 2012 г.

За периода 2013-2015 г. се прогнозира растеж между 2,5 и 4,0%. Повишеното бизнес и потребителско доверие и поддържането на макроикономическа стабилност в страната ще доведат до ускоряване на растежа на вътрешното търсене до 5,2% през 2015 г.

Намалението на заетостта в условията на ръст на БВП бе свързано с различния източник на икономически растеж в сравнение с предкризисния период и бавното възстановяване във вътрешното търсене. Започналото в средата на 2010 г. икономическо възстановяване се реализира основно по линия на износа, докато вътрешното търсене, което има и определящ характер за динамиката на заетостта, показва признаци на възстановяване едва от второто тримесечие на 2011 г.

Графика: Брой заети и ниво на безработица

Очакванията за развитието на пазара на труда през 2012 г. са свързани със стабилизиране на основните показатели около нивата им от 2011 г. През първата половина на годината нивото на безработица се очаква да остане по-високо на годишна база, но през втората да се установи около нивата си от второто полугодие на предходната година. Така средногодишната му стойност ще възлезе на 11,3%¹, отбелязвайки незначителен ръст от 0,1 пр.п. на годишна база. По-съществено подобрение на пазара на труда се очаква от 2013 г., когато повишеното вътрешно търсене и инвестиционна активност се очаква да се отразят в нарастване на заетостта. В периода 2013-2015 г. средногодишният прираст на заетите се очаква да бъде около 1%², а нивото на безработица постепенно да отбележи спад до 9,8% през 2015 г.

¹ Според дефиницията на НРС.

² Според дефиницията на Националните сметки.

През първите два месеца на 2012 г. общата годишна инфлация се стабилизира на нивото си от края на предходната година, а средногодишната ѝ стойност продължи да се забавя до 3% през февруари. Ускореното повишение в международните цени на петрола и обезценката на еврото спрямо американския долар доведоха до нарастване на вътрешните цени на горивата, но това до голяма степен бе компенсирано от продължаващото забавяне на поскъпването при храните и спада в цените на нехранителните стоки.

Прогнозата за динамиката на потребителските цени е за слабо ускоряване на инфлацията до 2,6% в края на 2012 г. под влияние на по-високите международни цени на енергийните суровини. Влияние се очаква и по линия на обявените вече повишения в административните цени при природен газ, електро- и топлоенергия. Ограниченото потребителско търсене на дълготрайни стоки и услуги ще продължи да задържа базисната инфлация на сравнително ниско ниво. С постепенното възстановяване на вътрешното търсене инфлацията при услугите се очаква да започне плавно повишение, а динамиката ѝ ще бъде повлияна и от вторични ефекти по линия на по-скъпите горива при транспортните услуги и повишения в административните цени.

Средногодишната инфлация се очаква да се понижи до 2,1% през 2012 г., поради значителното забавяне в темповете на инфлация, отчетени в края на 2011 г. и първите месеци на настоящата година, след което слабо да се повиши до 2,4-2,5% в периода 2013-2015 г.

Слаб се очаква да бъде приносът на административните цени върху общата инфлация в периода 2013-2015 г. Влиянието на данъчната политика също се очаква да има доста нисък принос върху инфлацията, тъй като планираното повишение на акцизите ще има слабо отражение върху потребителските цени, в рамките на 0,01 пр.п. към инфлацията в края на годината през 2012 и 2013 г.

Основните рискове, свързани с прогнозата за инфлацията, се отнасят до развитието на международните цени, чието повишаване може да предизвика по-висока инфлация в страната. В същото време, евентуално по-нисък икономически растеж на българската икономика ще окаже задържащ ефект върху цените на нехранителните стоки и услугите.

III. ПРЕГЛЕД НА ОСНОВНИТЕ ПАРАМЕТРИ НА КОНСОЛИДИРАНАТА ФИСКАЛНА ПРОГРАМА ЗА 2011-2012 Г.

1. Преглед на изпълнението на консолидираната фискална програма за 2011 г.

Таблица: Изпълнение на основните параметри на КФП

(млн. лв.)

ПОКАЗАТЕЛ	Програма 2011 г. КФП	Отчет 31.12.2011 г.			Изпълнение отчет/разчет к.6 = к.3:к.2
		КФП	Национален бюджет	Европейски средства 1	
к.1	к.2	к.3 = к.4+к.5	к.4	к.5	
ПРИХОДИ И ПОМОЩИ	26 208,5	25 378,6	24 041,8	1 336,8	96,8%
Данъчни приходи	20 702,6	20 594,3	20 592,8	1,5	99,5%
Преки данъци	3 795,1	3 675,5	3 675,5		96,8%
Косвени данъци	10 400,0	10 624,6	10 624,6		102,2%
Приходи от социално и здравно осигурителни вноски	5 740,3	5 509,6	5 509,6		96,0%
Други данъци*	767,1	784,6	783,1	1,5	102,3%
Неданъчни приходи и помощи	5 506,0	4 784,3	3 448,9	1 335,4	86,9%
РАЗХОДИ И ВНОСКА ЗА ОБЩИЯ БЮДЖЕТ НА ЕС	28 171,5	26 866,3	24 886,9	1 979,3	95,4%
Нелихвени	26 171,6	25 540,3	23 561,0	1 979,3	97,6%
Текущи	22 476,8	22 465,1	21 888,3	576,8	99,9%
Капиталови	3 694,8	3 075,2	1 672,7	1 402,5	83,2%
Лихвени	661,1	546,8	546,8		82,7%
Резерв за неотложни и непредвидени разходи 2	527,4				
Вноска в общия бюджет на ЕС	811,5	779,2	779,2		96,0%
Трансфер от централния бюджет			-896,8	896,8	
БЮДЖЕТНО САЛДО	-1 963,0	-1 487,7	-1 741,9	254,3	

* Вкл. постъпленията от налози върху захарта

Изпълнение на приходите

Изпълнение на приходите по консолидираната фискална програма (КФП)

Приходите по КФП за 2011 г. са в размер на 25 378,6 млн. лв., което представлява 96,8% от годишните разчети. Данъчните постъпления са в размер на 20 594,3 млн.лв., или 99,5% от разчета за годината. Неданъчните приходи и помощите са в размер на 4 784,3 млн.лв., което представлява 86,9% от разчета за годината. Спрямо 2010 г. данъчните постъпления на консолидирано ниво са нараснали с 8,3%, или в бюджета са постъпили 1 579,9 млн. лв. повече.

¹ Европейски средства - включват средствата по предприемачески инструменти на ЕС, средствата по оперативни програми от Кохезионния и Структурните фондове на ЕС (управлявани от Националния фонд към МФ), както и Европейски земеделски фонд за развитие на селските райони и Европейски фонд за рибарство (управлявани от Разплащателната агенция към ДФ "Земеделие"). В европейските средства участват и средствата от национално съфинансиране по европейските програми.

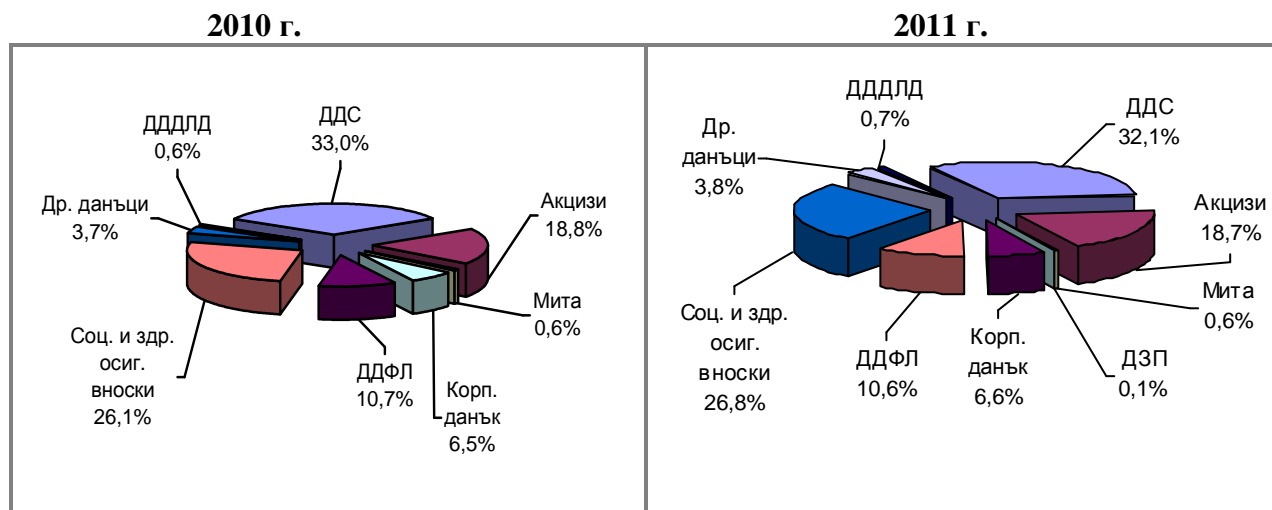
² В позицията "Резерв за непредвидени и неотложни разходи" се отразяват само данните по разчет.

В частта на данъчните приходи добро е изпълнението в групата на косвените данъци, където се отчита преизпълнение на приходите с 2,2% спрямо плана за годината. Приходите от данък върху доходите на физическите лица (ДДФЛ) по консолидираната фискална програма също са изпълнени на 104,2%. В частта на данъчните приходи по КФП неизпълнение на разчета се отчита единствено при корпоративните данъци по републиканския бюджет и при приходите от социалноосигурителни вноски по бюджета на държавното обществено осигуряване (ДОО). Въпреки това изоставане, преизпълнението на годишните разчети при редица данъци, и най-вече при косвените данъци, компенсира изцяло изоставането при корпоративните данъци и основната част от неизпълнението по бюджета на ДОО, с което данъчните приходи по КФП по отчет са близки до разчета за годината (изпълнение 99,5% на разчета за 2011 г.).

В номинален размер приходите по КФП за 2011 г. от преките данъци възлизат на 3 675,5 млн.лв. (96,8% от планираните за годината), приходите от косвени данъци са в размер на 10 624,6 млн.лв. (102,2% спрямо годишния разчет), а постъпленията от други данъци (включват други данъци по Закона за корпоративното подоходно облагане /ЗКПО/, имуществени данъци и др.) са в размер на 784,6 млн.лв. (102,3% спрямо разчета за 2011 г.). Приходите от социални и здравноосигурителни вноски за 2011 г. са в размер на 5 509,6 млн.лв., или 96,0% от планираните за годината. Постъпилите неданъчни приходи и помощи са в размер на 4 784,3 млн.лв., което представлява 86,9% от годишните разчети.

Приходните администрации продължиха да работят активно за повишаване на събираемостта на приходите, като някои от въведените промени в нормативната уредба вече дават резултат. Такива промени например са: въведената от януари 2011 г. задължителна дистанционна връзка между фискалните устройства на търговците на горива на дребно със сървърите на Националната агенция за приходите в реално време, с цел отчитане оборотите от продажбите и пълен контрол върху движението на стоките, с което се изваждат на светло обороти от сивия сектор; наредбата за регистриране и отчитане на продажбите в търговските обекти чрез фискални устройства, задължаваща и всички други търговци в страната да изградят GPRS връзка със системата на Националната агенция за приходите в срок до 31 март 2012 г.; въвеждането и прилагането на Наредба № 3 от 2010 г. за специфичните изисквания и контрола, осъществяван от митническите органи върху средствата за измерване на акцизни стоки, довела до ръст на акцизите от алкохолни напитки и пиво и др.

Графика: Структура на данъчните приходи по КФП (за 2010 г. и 2011 г.)

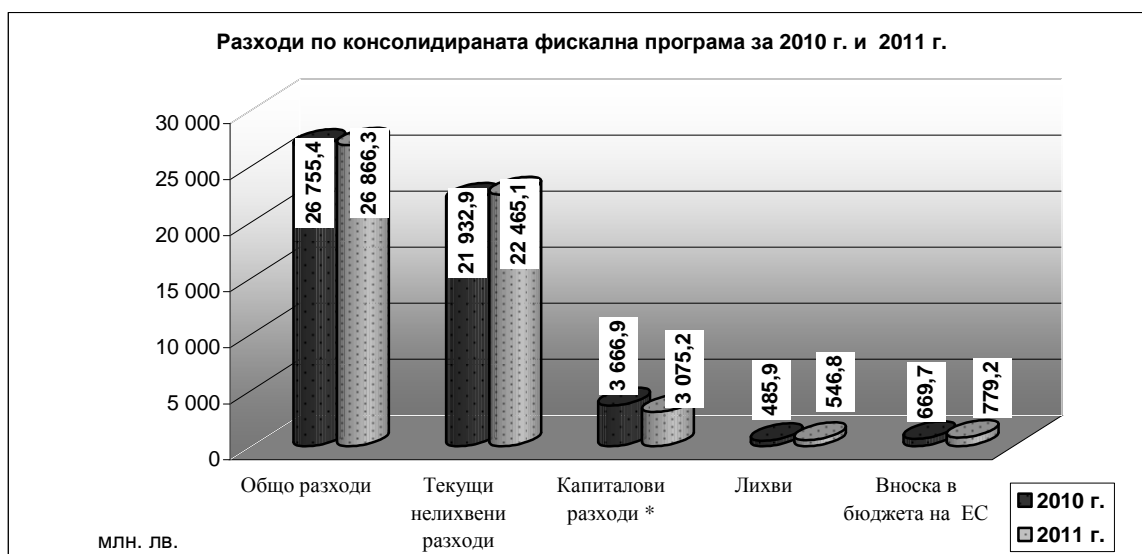

Изпълнение на разходите

Разходите по КФП (вкл. вноската на Република България в общия бюджет на ЕС) за 2011 г. са в размер на 26 866,3 млн.лв., което представлява 35,7% от БВП срещу 37,9% за 2010 г.

Разходите по КФП представляват 95,4% от разчета за годината. Текущите нелихвени разходи възлизат на 22 465,1 млн.лв. (99,9% спрямо разчета за годината), капиталови разходи (вкл. прираста на държавния резерв) – 3 075,2 млн.лв. (83,2% от планираните за годината), а лихвените плащания са в размер на 546,8 млн.лв. (82,7 % от планираните за 2011 г.).

Графика: Основни разходни показатели по КФП (за 2010 г. и 2011 г.)

* Вкл. нетния прираст на държавния резерв

Бюджетното салдо по КФП към края на 2011 г. е отрицателно в размер на 1 487,7 млн.лв. Салдото е формирано от дефицит по националния бюджет в размер на 1 741,9 млн.лв. и излишък по европейските средства в размер на 254,3 млн.лв.

Общият размер на нетните касови постъпления от ЕС

Общият размер на касовите постъпления от ЕС (от Структурните и Кохезионния фондове, от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони и Европейския фонд за рибарство, от средства за директни плащания към земеделските производители и плащания по пазарни мерки и др., както и от предприсъединителни инструменти на ЕС) за 2011 г. е 1 952,2 млн.лв. Нетните постъпления от ЕС за 2011 г. (касови постъпления от ЕС, намалени с вноската на Република България в общия бюджет на ЕС) са в размер на 1 173,0 млн.лв.

Фискалният резерв към 31.12.2011 г. е в размер на 5,0 млрд.лв.

2. Прогноза за изпълнението на консолидираната фискална програма за 2012 г.

Изпълнението на Бюджет 2012 все още е в ранна фаза, но на база наличните данни и индикатори към момента може да се обобщи, че основните параметри по приходите и разходите се развиват съобразно разчетите към Закона за държавния бюджет на Република България (ЗДБРБ) за 2012 г. Основните индикатори към момента не дават основание да се очаква съществено забавяне в приходите, като в контекста на заложените фискални цели за годината Министерството на финансите провежда стриктен мониторинг на основните параметри по изпълнението на бюджета и при необходимост ще бъдат предложени мерки за постигане на планираното фискално подобрене през 2012 г.

Параметрите по изпълнението на данъчните приходи на касова основа към месец февруари и предварителните оценки за март се движат в рамките на разчетите за периода в съответствие със ЗДБРБ за 2012 г. В годишен план според изготвените оценки от приходните администрации и Министерството на финансите се очертава изпълнението на данъчните приходи по републиканския бюджет да бъде близко до разчетите към ЗДБРБ за 2012 г. На база на тези прогнози към момента не се очертава напрежение при постъпленията в частта на данъчните и неданъчните приходи по консолидираната фискална програма в годишен план, като прогнозите са постъпленията по националния бюджет да бъдат близки до разчетите към ЗДБРБ за 2012 г.

В годишен план на база на тенденциите в приходите към момента и при допускане за непроменени политики може да се очаква постигане на заложената фискална цел в програмата за годината на касова основа. В средносрочен хоризонт се предвижда фискалната консолидация да продължи до привеждане на бюджетната позиция до неутрална, като България ще продължи да следва благоразумна фискална политика, насочена към поддържане на макроикономическата стабилност, засилване устойчивостта на българската икономика и неутрализиране в максимална степен на потенциалните рискове от вътрешните и външните дисбаланси.

IV. ФИСКАЛНА ПОЛИТИКА ЗА ПЕРИОДА 2013-2015 г.

1. Средносрочни цели на фискалната политика

Тригодишната бюджетна прогноза, разходните тавани и разчетите по консолидираната фискална програма (КФП) за периода 2013-2015 г. се базират на актуализираната макроикономическа прогноза и са разработени при осигуряване на последователност при прилагането на мерките за фискална консолидация и при спазване на ограниченията на фискалните правила. Целите на фискалната политика за следващия тригодишен период не излизат от контекста на дефинираните от правителството цели в първата средносрочна фискална рамка, обхващаща периода на неговия мандат.

Тригодишната бюджетна прогноза за периода 2013-2015 г. е разработена на база на дефинираните в предходната средносрочна рамка цели по отношение на дефицита по КФП от 1,0% от БВП за 2013 г. и 0,5% от БВП за 2014 г. и постигане на балансирана позиция през 2015 г. Следва да се отбележи, че след актуализирането с бюджета за настоящата година на фискалната цел за 2012 г. и със засилването на консолидационното усилие, размерът на дефицита бе намален от 1,5% от БВП на 1,35% от БВП, с основен принос ограничаване на разходите, без промени в данъчно-осигурителната политика.

С бюджетната прогноза за периода 2013-2015 г. правителството коригира целта за салдото по КФП за 2013 г. от -1,0% от БВП на -1,3% от БВП, запазвайки целите за 2014 и 2015 г. Основните причини за корекцията на целта са както ефектите от актуализираните параметри на макроикономическа прогноза, така и промени в структурата на КФП.

Актуализираната макроикономическа прогноза за периода 2013-2015 г. наложи стриктното следване на консервативна и дисциплинирана фискална политика, което намери израз в запазване на допусканията за развитието на основните хоризонтални политики спрямо приетите с предходните прогнози и продължаване изпълнението на мерките за свиване на дефицита по националния бюджет.

Разчетите по КФП за 2013 г. спрямо 2012 г. показват подобрене на салдото по националния бюджет с 0,7% от БВП, дължащо се на намаление на разходите с около 1% от БВП, докато прогнозите за повишено усвояване на средствата от ЕС (прогнозиран ръст за 2013 г. спрямо 2012 г. с 0,3% от БВП) е свързано с влошаване на салдото им с 0,7% от БВП. От това става видно, че за редуциране на общия дефицит по КФП основна роля има продължаващото свиване на разходите по националния бюджет, което компенсира ускореното усвояване на средствата по програмите на ЕС с оглед края на програмния период. Следва да се отбележи, че това редуциране е разчетено при осигурено национално съфинансиране за изпълнение на програмите на ЕС.

В бюджетната прогноза за периода 2013-2015 г. от гледна точка на общите приходи по КФП се наблюдава намаление, като от ниво 36,6% от БВП за 2012 г. се очаква те да се свият до около 33% от БВП в края на периода, за което най-значителен принос има намаляването на размера на помощта от ЕС. Приходите са разчетени при допускания за запазване на провежданата към момента данъчноосигурителна политика. При приходите по националния бюджет прогнозата е за запазване на относително постоянно ниво на данъчните приходи, докато при неданъчните приходи се наблюдава намаление на тяхното ниво, дължащо се на мерките за намаляване на административната тежест.

Същата тенденция на намаление се наблюдава и при общите разходи по КФП, като разчетите са за продължаващото им свиване от ниво 38% от БВП за 2012 г. до около 33%

от БВП в края на периода, което рефлектира върху реализацията на разходните политики.

Това е видно и от основните допускания за развитието в средносрочен план на основните хоризонтални политики, които остават без промяна спрямо последната бюджетна прогноза с изключение на запазване на годишния размер на средствата за заплати за 2015 г. като процент от БВП на нивото на 2014 г., осъвременяването на пенсиите за всяка от годините за периода с процент, равен на индекса на потребителските цени през предходната календарна година и нарастване на минималната работна заплата с по 20 лв. до 2015 г.

Разходните тавани по първостепенни разпоредители с бюджетни кредити (ПРБК) за периода 2013-2015 г. остават относително постоянни, като номиналните ръстове се дължат на влиянието на хоризонталните политики (например за 2015 г. политиката по доходите и произтичащите социалноосигурителни плащания).

Следва да се отчете и факта, че разходните тавани са разчетени без да се променя основния ангажимент на правителството за дългосрочна устойчивост и предсказуемост на данъчно-осигурителната политика.

2. Фискални правила и процедури

Бюджетни правила

Правителството е решено да поддържа стриктната фискална дисциплина и фискалната консолидация през 2012 г. с цел постигането на балансиран бюджет в средносрочен план. Това беше подкрепено през юли 2011 г. с включването на разпоредбите на Пакта за финансова стабилност в Закона за устройството на държавния бюджет. Съгласно действащите нови фискални правила дефицитът по КФП не може да надвишава 2% от БВП, а правителствените разходи не могат да надвишават 40% от прогнозния БВП.

През 2010 г. бе въведено допълнително правило за утвърждаване с годишния закон за държавния бюджет на допустими максимални размери на задълженията на разпоредителите с бюджетни кредити, както и на конкретни правила за промяна на размера на задълженията и за извършване на компенсирани промени.

Правилата се характеризират с липсата на изключения от обхвата им, като Министерството на финансите е отговорната институция за осъществяване на мониторинг на изпълнението им. Министерството на финансите наблюдава изпълнението на консолидираната фискална програма на месечна и тримесечна основа.

Бюджетни процедури

С бюджетната процедура за 2013 г. правителството институционализира изпълнението на ангажиментите си по втория Европейски семестър в частта, касаеща подготовката на основните допускания, тригодишната бюджетна прогноза и тавани на разходите по ПРБК, без по общини, за периода 2013-2015 г. и проектозакона за държавния бюджет за 2013 г.

В бюджетната процедура за 2013 г. са взети предвид препоръката на Съвета на ЕС от 12 юли 2011 г. относно Националната програма за реформи на Република България (2011-2015 г.) и становището на Съвета относно Конвергентната програма на Република България (2011-2014 г.) и е отразена препоръката на Европейската комисия за засилване на задължителния характер и съдържание на тригодишната бюджетна прогноза и на разходните тавани по ПРБК, за по-нататъшно усъвършенстване на бюджетния процес и на качеството на системите за отчетност и контрол.

С бюджетната процедура за 2013 г. Министерството на финансите изпълни част от препоръките на Европейската комисия, създавайки необходимите предпоставки за наблюдение на салдото на сектор „Държавно управление“. За тази цел беше разширен обхватът на изготвяните оценки и разчети, посредством включването на прогнози за дейността на контролирани от държавата и/или общините нефинансови предприятия и юридически лица с нестопанска цел. С решението на Министерския съвет за бюджетната процедура за 2013 г. в този процес бяха включени министърът на здравеопазването, министърът на транспорта, информационните технологии и съобщенията и министърът на регионалното развитие и благоустройството. През следващите години се предвижда този процес да се задълбочи и разшири, като Министерството на финансите ще осигурява необходимото съответствие с изискванията на Европейската система от национални и регионални сметки.

В бюджетната процедура за 2013 г. са запазени основните елементи на процедурите, въведени през последните няколко години, което цели поддържане на устойчивост и последователност на процесите и процедурите за разпределение и управление на финансовите ресурси. Процедурата е разделена на два основни етапа. Първият етап приключва с одобряването от Министерския съвет на основните допускания, тригодишната бюджетна прогноза и таваните на разходите по ПРБК, без по общини, за периода 2013-2015 г., а вторият с одобряване от Министерския съвет на евентуална тяхна актуализация, както и на законопроекта за държавния бюджет на Република България за 2013 г. и внасянето му за разглеждане и приемане от Народното събрание.

И в двата етапа на процедурата са предвидени механизми за постигане на съгласуваност на основните фискални и бюджетни документи на правителството с Националната програма за реформи, Конвергентната програма, с препоръките и становището на Съвета на ЕС по тях.

За цялостния успех на процедурата е необходимо ангажиране на всички участници в бюджетния процес за постигане на балансиран и устойчив тригодишна бюджетна прогноза и годишен държавен бюджет, отразяващи приоритетите, мерките и поетите ангажименти и гарантиращи устойчивост на финансовата система. В бюджетната процедура за 2013 г. са предвидени и механизми за повишаване на бюджетната прозрачност и за увеличаване на възможностите за участие на обществеността в обсъждането на провежданите политики и осъществяваните реформи.

С процедурата „Европейски семестър 2012 г.“ Европейската комисия си поставя за цел засилване на финансовата и бюджетна дисциплина чрез акцентирание върху икономическото управление и строго наблюдение на бюджетните планове на държавите-членки. На ниво Европейски съюз тази процедура осигурява определянето на политиките и приоритетите, които следва да станат част от националните икономически и бюджетни решения, след като бъдат отчетени конкретните препоръки към държавите-членки.

Вторият европейски семестър се отличава и с факта, че стартира при вече прието европейско законодателство, което съществено укрепва Пакта за стабилност и растеж и въвежда формално процедура за наблюдение, предотвратяване и преодоляване на прекомерни макроикономически дисбаланси.

През 2011 г. е одобрен пакет от пет регламента и една директива, които допълват правната рамка на ЕС свързана с фискалната политика като засилват Пакта за стабилност и растеж и създават условия за справяне с прекомерни дисбаланси на макроикономическо равнище. За целта е разработен процес за наблюдение и ранно установяване на макроикономически дисбаланси. Предвидено е изработване на препоръки от страна на ЕК при установени дисбаланси, както и механизъм за санкции за

държавите-членки от еврозоната при неизпълнение на препоръките. Очаква се предприемане на необходимите мерки за обезпечаване на изпълнението на пакета от правни актове и за транспониране на директивата в срок до 31 декември 2013 г. в националното законодателство на страните от ЕС, след обсъждане на съответните разпоредби с Европейската комисия.

С бюджетната процедура за 2013 г. България направи следваща важна стъпка в посока отразяване на законодателните промени на ниво Европейския съюз в бюджетните практики на национално ниво.

3. Прогнозни фискални параметри по консолидираната фискална програма за периода 2013-2015 г.

Общото ниво на приходите по КФП за периода 2013-2015 г. се предвижда да бъде в рамките на 36-33% от БВП при запазване на данъчно-осигурителната политика и ефективни действия на приходните администрации с цел да се осигури ресурс за изпълнение на фискалната политика на правителството.

Разходите по КФП за 2013 г. са на ниво от 37,3% от БВП с оглед постигане на заложената фискална цел, без да се променя поетия ангажимент за дългосрочна устойчивост и предсказуемост на данъчно-осигурителната политика. Разходите по КФП за 2014 и 2015 г. са съответно 35,0% от БВП и 33,0% от БВП с цел осигуряване на постепенно намаляване на дефицита в средносрочен план.

Заложената фискална позиция за периода 2013-2015 г. е дефицит по КФП в размер на 1,3% от БВП за 2013 г., 0,5% от БВП за 2014 г. и постигане на балансирана позиция (нулев дефицит в % от БВП) за 2015 г.

Таблица: Консолидирана фискална програма за периода 2012-2015 г.

№	КОНСОЛИДИРАНА ФИСКАЛНА ПРОГРАМА	2012 г.		2013 г.		2014 г.		2015 г.	
		Програма		Прогноза		Прогноза		Прогноза	
		млн.лв.	% от БВП	млн.лв.	% от БВП	млн.лв.	% от БВП	млн.лв.	% от БВП
I.	Общо приходи	28 752,1	36,6	29 779,3	36,0	30 334,2	34,4	31 030,0	33,0
1.	Данъчни приходи	21 597,2	27,5	22 780,3	27,5	24 155,5	27,4	25 758,2	27,4
2.	Неданъчни приходи	3 239,6	4,1	3 199,2	3,9	3 105,0	3,5	3 185,2	3,4
3.	Помощи	3 915,3	5,0	3 799,8	4,6	3 073,7	3,5	2 086,6	2,2
	Общо разходи и Вноска в общия бюджет на ЕС	29 844,3	38,0	30 888,4	37,3	30 809,4	35,0	31 030,0	33,0
II.	Общо разходи	28 948,6	36,9	29 980,1	36,2	29 841,5	33,9	29 992,8	31,9
I.	Общо нелихвени разходи	28 231,4	35,9	29 076,4	35,1	29 057,9	33,0	29 173,5	31,0
1.1.	Текущи нелихвени разходи	22 534,5	28,7	23 203,2	28,0	23 525,9	26,7	24 069,0	25,6
1.2.	Капиталови разходи	5 279,9	6,7	5 450,1	6,6	5 103,6	5,8	4 668,5	5,0
1.3.	Прираст на държавния резерв и изкупуване на земеделска продукция (нето)	35,4	0,0	35,4	0,0	35,4	0,0	35,4	0,0
1.4.	Резерв за непредвидени и неотложни разходи	381,6	0,5	387,7	0,5	393,0	0,4	400,6	0,4
2.	Лихви	717,2	0,9	903,7	1,1	783,5	0,9	819,3	0,9
III.	Вноска в общия бюджет на ЕС	895,7	1,1	908,2	1,1	968,0	1,1	1 037,1	1,1
IV.	Бюджетно салдо (- /+)	-1 092,3	-1,4	-1 109,1	-1,3	-475,2	-0,5	0,0	0,0
	БВП	78 553		82 819		88 110		94 142	

4. Фискални рискове

Фискалната политика отчита необходимостта от поддържането на нисък бюджетен дефицит, предвид непосредствените и дългосрочни рискове пред публичните финанси. Основните рискове пред изпълнението на бюджета в средносрочен план са свързани със:

- Забавяне на външното и вътрешното търсене и икономическия растеж и свързаното с това неизпълнение на приходната част на бюджета;
- Ново задълбочаване на дълговата и финансова криза в ЕС, което да доведе до усложнения при финансирането на бюджета;
- Застаряване на населението, водещо до натиск върху пенсионната система.

Евентуално ново навлизане на световната икономика в период на нестабилност и забавяне на нейния ръст може да доведе до по-лошо представяне на износа на страната, което да се отрази негативно върху общия растеж и данъчните приходи. Влошаването на външната среда може да се отрази негативно върху приходната част на бюджета не само по линия на външното търсене, а и по линия на вътрешното търсене в страната, тъй като нарастването на несигурността в международен план би могло да доведе до спад в инвестициите и потреблението в България.

Някои от европейските икономики изпитват трудности в пласирането на държавен дълг в резултат на дълговата криза в общността. На този етап рискът от трудности при финансирането на бюджета не е съществен за България, тъй като правителството се придържа към строга фискална политика. Участниците на местния капиталов пазар демонстрират доверие при инвестиране в дългови инструменти, издадени от държавата под формата на държавни ценни книжа (ДЦК). Това доверие се изразява във високо търсене на ДЦК и достигнати ниски нива на доходност. Ясно изразеното намерение за продължаване на фискалната консолидация в публичния сектор служи като стимул за запазване на силния интерес към дълга, емитиран от държавата.

В дългосрочен план се прогнозира значително увеличаване на дела на възрастните хора и влошаване на демографската структура на населението, което представлява съществен риск за фискалната политика и може да доведе до натиск върху бюджетните разходи за пенсии и здравеопазване. Този процес е сериозно предизвикателство пред дългосрочната устойчивост на публичните финанси и налага поддържането на консервативна политика по отношение на бюджетния баланс, продължаване на реформите в пенсионната система и подобряване на ефективността на публичните разходи в системата на здравеопазването.

5. Качество на публичните финанси

В рамките на следващия тригодишен период правителството предвижда прилагане на различни инструменти и мерки, които пряко да повлияят върху качеството на предоставяните услуги и тяхното управление, както и да осигурят възможности за обвързване на резултатите (количествени, качествени и времеви) с финансирането.

Част от тези мерки ще доведат и до конкретно спестяване на разходи от страна на бизнеса. С въвеждането на разходно-ориентиран модел за определяне на размера на таксите правителството цели съобразяване на разходите за предоставяните административни услуги с конкретните разходи, както и използване на приходите от такси за повишаване на качеството на съответната услуга.

Стартиралият през изминалата година електронен обмен на документи в държавната администрация вече дава резултати, като разширяването му с оглед обхващане и на общинската администрация ще повиши допълнително ефективността в работата на администрацията, нейното качество и сръчност, спестявайки време и финансов ресурс.

Поетият от правителството в края на миналата година ангажимент за присъединяване към глобалната инициатива „Партньорство за открито управление” е стъпка в усилията на страната за открито управление и за надграждане върху вече постигнати резултати. Част от мерките предвиждат по-ефективно и контролирано от гражданите изпълнение на вече приети законодателни мерки, както и по-широко разпространение на информацията относно вече осъществявани такива. За всяка от мерките са заложили конкретни резултати, срокове, както и ключови показатели за изпълнение. В областта на ефективното управление на публичните ресурси предвидените мерки са насочени в две посоки: към засилване на фискалната дисциплина чрез въвеждане на фискални правила и процедури и към повишаване на прозрачността чрез представяне на информацията относно данъчните разходи и др.

Предстоящото въвеждане на модел на заплащане и оценяване на служителите в държавната администрация, базиран на постиженията е другият основен инструмент за повишаване на ефективността и качеството на работа в държавната администрация.

Изминалата 2011 г. се характеризира и с първите положителни резултати от заложените от правителството мерки за оптимизирането на държавната администрация. Усъвършенстването на междуведомствената функционална координация и повишаването на качеството на предоставяните продукти и услуги рефлектира върху повишаването на ефективността на публичните разходи.

От гледна точка на прилагането си подходът на програмно и ориентирано към резултатите бюджетиране се характеризира със запазване на постигнатото през последните няколко години качество на документите, особено от гледна точка на съдържащата се в тях информация за изпълнение на резултатите. Програмните бюджети в голямата си част съдържат информацията относно процесите и дейностите, изпълнявани от съответните административни звена, като в повечето случаи тя е подкрепена и с показатели, измерващи резултата от тях.

Следва да се отбележи, че ведомствата все още изпитват трудности в идентифицирането на подходящи показатели за измерване на резултатите от предоставяните от тях продукти/услуги. Преобладаваща част от показателите все още са количествени, което е свързано и с факта, че се измерват главно дейности или процеси. Една от основните причини за това е, че бюджетните програми до голяма степен са съобразени с организационната структура, като в по-голямата част от случаите целите на програмите съвпадат с целите на административните единици. Въпреки трудностите, при някои

ведомства се забелязват опити за използване на показатели, измерващи качество или срок за изпълнение.

По отношение на другия важен елемент на програмния бюджет, а именно наличието на стратегически елемент, изразен в средносрочен хоризонт, също се наблюдава известна устойчивост. Министерствата и държавните агенции представят развитието на политиките в рамките на тригодишния период, като основните затруднения, които срещат, са свързани с идентифицирането на ясни и измерими показатели за полза/ефект, както и с отчитането на ролята на външните фактори, въздействащи върху постигането на резултатите.

Министерството на финансите ще продължи да полага усилия за подпомагане на министерствата и държавните агенции за разширяване използването на показателите за оценка на ефектите от политиките, както и за подобряване на оценката на разходите и резултатите от правителствените програми и политики.

Натрупването на прецизна, достоверна и статистически надеждна информация относно резултатите по предоставяните по програмите продукти/услуги, както и относно ефектите от тяхното изпълнение постепенно следва да се превърне в база за вземане на управленски решения. Осигуряването на тази информация е и гаранция за поетия от правителството ангажимент за повишаване на информираността и участието на обществото в управлението.

6. Фискална децентрализация и бюджетни взаимоотношения с общините

Продължава процеса на децентрализация, като основните цели в това направление са заложи в актуализираната Стратегия за децентрализация 2006-2015 г., която е дългосрочният програмен документ, определящ провеждането на националната политика за усъвършенстване на териториалното управление. Документът определя и насоките за разпределение на правомощия и финансови ресурси между централното, областното и общинското равнище на управление, които целят по-ефективно и качествено предоставяне на услуги на гражданите.

Политиките в бюджета по отношение на общините са насочени към създаване на възможности за тяхното устойчиво и балансирано развитие. Един от ефектите в тази насока се реализира чрез общата изравнителна субсидия, предоставяна на общините, което дава възможност за реализиране на дейностите на местно равнище. В този аспект държавните трансфери към общините се определят и реализират на основата на конкретни правила, критерии и стандарти.

Бюджетът на всяка делегирана от държавата функция се определя по утвърдените стандарти и натурални показатели, определени от отрасловите министерства. Така се осигурява предвидимост при финансирането, както и ясно и прозрачно разпределение на средствата. Не се предвижда свиване обхвата на разходните правомощия или намаляване на инвестиционните разходи на местните власти.

Напредък се очаква в социалната сфера с разработените планове за развитие на социалните услуги, които са обвързани с други стратегически и планови документи на местно равнище на управление. Ефективни резултати се очакват и от усъвършенстване на механизмите за приложение на делегираните бюджети в училищата и детските градини. Наблюдава се тенденция на намаляване делът на услугите в специализираните заведения за сметка на увеличаването на услугите в общността.

Отправени са препоръки към общинските съвети за разработване на конкретни мерки за подобряване на финансовото състояние на общините, при спазване на всички законови изисквания, засилена финансова дисциплина и ясно дефинирани цели, като не се поемат ангажименти, необезпечени с финансови средства. Количествените резултати от изпълнението на препоръките се оценяват с отчитането на различни показатели, характеризиращи равнището и динамиката на процеса на финансова самостоятелност и независимост на общините.

Прогнозата за собствените приходи очертава тенденция към постигане на по-голяма финансова самостоятелност и устойчивост на общините във връзка с:

- разширените им правомощия по определяне размера и администриране на местните данъци при условията, реда и границите установени със Закона за местните данъци и такси;
- предоставените правомощия на публични изпълнители в производствата по обезпечаване на данъчни задължения на служителите на общинската администрация;
- измененията в законодателството в областта на концесиите, свързани с увеличаване от 30% на 50% на дела от концесионното плащане при добив на подземни богатства, предоставяно по бюджетите на общините.
- отчита се и неблагоприятната тенденция по отношение на продажбите на общинско имущество.

Общините са потенциални бенефициенти по четири от седемте Оперативни програми финансирани от Структурните и Кохезионния фондове (СКФ) на ЕС. Това е допълнителен резерв за финансиране на дейности в полза на местната общност.

V. ДАНЪЧНА И ОСИГУРИТЕЛНА ПОЛИТИКА

1. Данъчна политика

През периода 2013-2015 г. данъчната политика ще бъде насочена в подкрепа на макроикономическата стабилност и икономическия растеж, подобряването на бюджетните резултати и повишаването на фискалната устойчивост в дългосрочен план. Чрез данъчно-осигурителната политика и ефективни действия на приходните администрации се цели да се осигури ресурс за изпълнение на фискалната политика на правителството, подобряване на бизнес средата и стимулиране на икономическата активност, както и ограничаване на данъчните измами.

Развитието на данъчната политика за периода се съобразява с изискванията на действащото право на Европейския съюз и международните договори, страна по които е Република България. Постигната е пълна хармонизация на българското данъчно законодателство с изискванията на европейското законодателство, регламентирано с директивите в областта на прякото и косвеното облагане, както и в областта на международното сътрудничество и обмена на информация между държавите-членки.

Запазва се данъчната стратегия за ниски данъчни ставки при преките данъци, които са един от най-важните стимули за инвестиции и икономически растеж. Продължава процесът на последователно прехвърляне на тежестта към косвените данъци чрез повишаване на някои акцизни ставки в съответствие с договореностите за достигане на минималните европейски нива. Основните промени в данъчните закони са свързани с усъвършенстване на данъчното законодателство и отстраняване на несъответствия с правото на Европейския съюз, вкл. при изменения на политиката и законодателството на ЕС в областта.

Корпоративни данъци

Прогнозата за размера на приходите от тази група данъци за периода 2013-2015 г. е базирана на факторите, влияещи върху постъпленията:

- Запазването на размера на данъчната ставка по корпоративния данък от 10% и на размера от 5% на ставката за данъците върху дивидентите и ликвидационните дялове.
- Тенденцията за подобряване на икономическата обстановка в страната и макроикономическите показатели за периода 2013-2015 г. Взето е предвид и високото ниво на данъчна загуба, генерирано през кризисните 2009-2010 г., която компаниите имат право да приспадат в следващите пет години.
- От възстановяването на европейската икономика зависи ръстът на износа ни (респ. на печалбите) на експортно ориентирани предприятия, тъй като основните ни външноикономически партньори са страните-членки на Европейския съюз.

Приходите от корпоративните данъци зависят също от „изсветляването” на икономиката, цената и достъпа до кредит за фирмите, нивото на производителност и т.н.

Друг фактор от особена важност е цената на вносните суровини, както и цените на енергоносителите, особено на природния газ.

В резултат на посочените фактори прогнозата за приходите от тази група данъци по години е, както следва: 1 694 млн.лв. за 2013 г., 1 820 млн.лв. за 2014 г. и 1 964 млн.лв. за 2015 г.

Данъци върху доходите на физическите лица

Прогнозата за постъпленията по Закона за данъците върху доходите на физическите лица (ЗДДФЛ) за периода 2013-2015 г. е изготвена при запазване на единната данъчна ставка от 10% (без необлагаем минимум) за всички данъкоплатци, с изключение на доходите от стопанска дейност на едноличните търговци, за които ставката е в размер на 15%.

При изготвянето на прогнозните постъпления са взети под внимание и следните фактори:

- **очакваният брой заети лица.** Отчетена е динамиката на пазара на труда и тенденцията за броя на наетите лица (без специалните ведомства), която с настъпването на икономическата криза стана низходяща. Очакванията са броят наети лица за периода 2013-2015 г. да бъде близък до този от 2012 г., евентуално с лек ръст на наетите в края на прогнозния период.

Очаква се предприетите мерки от Националната агенция за приходите и Изпълнителната агенция „Главна инспекция по труда“ във връзка с недеклаираната заетост и фиктивно намаления работен ден да повлияят положително за „изсветляване“ на заетостта. Друг фактор с очаквано положително въздействие е изпълнението на мерките, предвидени в Националния план за действие по заетостта и активната политика, водена от правителството за повишаването ѝ;

- **очакваният ръст на средната работна заплата** през периода 2013-2015 г. По данни от НСИ³, средната за страната работна заплата (СРЗ), въпреки кризата, продължава да нараства. Повишаването на СРЗ е свързано и с минималните размери на осигурителния доход, които се актуализират всяка година и които също оказват натиск върху заплащането на труда, което е над тях;
- **размерите на осигурителните вноски** и съотношението работодател/работник, заложен за периода 2013-2015 г.;
- очакваната **по-висока събираемост** на данъка от страна на Националната агенция за приходите и дисциплиниращата роля на действията на данъчната администрация.

В размера на приходите от личното подоходно облагане се включват и постъпленията от патентен данък, постъпващ в местните бюджети.

Предвид посочените фактори, прогнозираните приходи от облагането на физическите лица са в размер на 2 396,8 млн.лв. за 2013 г., 2 553 млн.лв. за 2014 г. и 2 737,9 млн.лв. за 2015 г.

Данък върху добавената стойност

Върху прогнозата за приходите от данък върху добавената стойност (ДДС) за периода 2013-2015 г. са повлияли основно следните фактори:

- действащата нормативна уредба със запазване на стандартната данъчна ставка от 20% и данъчна ставка за настаняване в хотел от 9%, като предвидените изменения и допълнения в Закона за данък върху добавената стойност са във връзка с привеждане на националното законодателство в съответствие с европейските директиви и практиката на Съда на ЕС. Взети са предвид и ефектите от предстоящите промени в някои акцизни ставки;

---

³ Национален статистически институт.

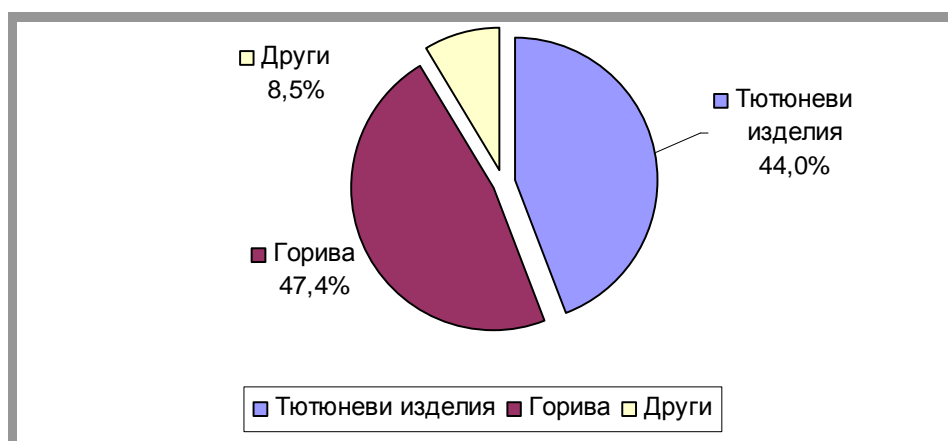
- анализ на изпълнението на приходите от данъка до момента;
- прогнозите за макроикономическите показатели (БВП по елементи на крайното използване) и прогнозите за тенденциите в световната и българската икономика за периода 2013-2015 г.

Постъпленията от ДДС за 2013 г. се прогнозира да са в размер на 7 560 млн.лв., а за 2014 и 2015 г. – съответно 8 100 млн.лв. и 8 670 млн.лв.

Акцизи

Приходите от акцизи се формират основно от две групи стоки – горива и тютюневи изделия. Останалите акцизни стоки (алкохолни напитки и други) имат 8,5% относителен дял.

Графика: Приходи от акцизи от основните групи стоки (2011 г.)

В съответствие с договорения преходен период за достигане на минималните нива на акцизните ставки в Общността за периода 2013-2015 г. е предвидено следното повишаване на някои акцизни ставки:

Таблица: Промени при акцизните ставки за периода 2013-2015 г.

Акцизи		2012 г.	2013 г.	2014 г.	2015 г.
Акциз на газьол	лв./1000	630	645	645	645
Акциз на керосин	лв./1000	630	645	645	645
Акциз на природния газ, използван като моторно гориво	лв./гигаджаул	0,85	0,85	5,10	5,10
Акциз на природния газ, използван като гориво за отопление	лв./гигаджаул	0,10	0,10	0,60	0,60

В съответствие с посочените фактори, за 2013 г. се очакват постъпления от акцизи в размер на 4 300 млн.лв., за 2014 г. – 4 580 млн.лв. и за 2015 г. – 4 900 млн.лв.

Мита

Прогнозата за приходите от мита при внос на промишлени и селскостопански стоки за периода 2013-2015 г. е съответно: 120 млн.лв. за 2013 г., 115 млн.лв. за 2014 г. и 115 млн.лв. за 2015 г. при отчитане на ефектите, произтичащи от либерализацията на търговията (намаляване ставките на митата) и предвид прогнозите за макроикономическите показатели за периода.

2. Осигурителна политика

До 2015 г. се предвижда запазване размерите и съотношенията на осигурителните вноски за държавното обществено осигуряване (ДОО), Учителския пенсионен фонд, Фонд „Гарантирани вземания на работниците и служителите”, вноските за допълнителното задължително пенсионно осигуряване и здравноосигурителната вноска. Размерът на осигурителната вноска за фонд „Пенсии” се запазва на нивото от 2012 г. – 17,8 на сто за родените преди 1 януари 1960 г., при запазено съотношение – 9,9 за сметка на работодателя и 7,9 за сметка на работника и 12,8 на сто за лицата родени след 31 декември 1959 г., съответно при съотношение 7,1:5,7.

Държавното участие във финансирането на фонд „Пенсии” се запазва, като държавата осигурява субсидия в размер на 12 на сто от осигурителния доход за всяко осигурено във фонда лице.

Не се предвижда и промяна на съотношенията между работодател и работник за останалите осигурителни рискове, като те остават съответно 60 към 40 на сто. За периода 2013-2015 г. техните размери са както следва:

- Фонд „Общо заболяване и майчинство” – 3,5 на сто;
- Фонд „Безработица” – 1,0 на сто;
- Фонд „Трудова злополука и професионална болест” от 0,4 до 1,1 – за сметка на работодателя;
- Универсален пенсионен фонд (за родените след 31.12.1959 г.) – 5 на сто;
- Професионален пенсионен фонд – 12 на сто за сметка на работодателя за работещи при първа категория труд и 7 на сто за сметка на работодателя за работещи при втора категория труд;
- Здравноосигурителна вноска – 8 на сто.

За периода до 2015 г. не се планира вноска за Фонд „Гарантирани вземания на работниците и служителите” .

Диференцираният минимален осигурителен доход за самоосигуряващите се лица, съобразно облагаемия им доход, съответно 420 лв., 450 лв., 500 лв. и 550 лв., се запазва до края на 2015 г.

Максималният месечен размер на осигурителния доход остава 2 000 лв. за целия период от 2013 до 2015 г.

Разходите за краткосрочни обезщетения са разработени съгласно действащото законодателство.

VI. РАЗХОДНИ ПОЛИТИКИ

Поради забавяне излизането от кризата и недостатъчен ръст на бюджетните приходи е избран солидарният подход при планиране на разходите по бюджета за конкретната година - всички сектори, без изключения, следва да понесат справедливо ограниченията.

Разходите за изпълнението на целите на социалната политика са традиционно с най-голям дял в общите разходи в условията на повишена безработица и все още недостатъчно висока заетост.

Разпределението на ръста на разходите по икономически елементи при планирането на бюджета дава умерен приоритет на капиталовите разходи пред текущите разходи и субсидиите.

Политика по доходите

Политика по доходите в бюджетната сфера

За 2013 г. и 2014 г. се запазва размера на средствата за заплати, достигнат през 2012 г. с изключение на настъпили структурни промени.

През прогнозния период 2013-2015 г. се предвижда средносписъчният брой бюджетни служители да се задържи на постоянно равнище от около 433-434 хил. души при планирани 447 хил. души през базисната 2012 г.

През 2015 г. се запазва относителният дял на средствата за заплати към БВП от 4,62% за 2014 г., като нарастването им от 284,6 млн.лв. е във връзка с прогнозирания по-висок реален ръст на БВП спрямо 2014 г., което осигурява ръст от 7% на средствата за заплати за 2015 г. спрямо предходната година.

Предвижда се минималната работна заплата да нараства с по 20 лв. за всяка година от прогнозния период.

Пенсионна политика

Предвижда се осъвременяване на пенсиите за периода 2013-2015 г. с процент, равен на индекса на потребителските цени през предходната календарна година по реда на чл. 100 от Кодекса за социално осигуряване.

Основна цел на пенсионната политика е постигане на дългосрочна устойчивост на пенсионната система. За постигането на тази цел от 2012 г. се възприе поетапно повишаване на пенсионната възраст с по 4 месеца всяка година за жените и за мъжете до достигане съответно на 63-годишна възраст и 65-годишна възраст. От началото на 2012 г. започна прилагането на мярката за увеличаване на необходимия стаж за придобиване право на пенсия за работещите при трета категория труд с по 4 месеца на всяка календарна година до достигане на 37 години стаж за жените и 40 години стаж за мъжете, както и увеличаване с две години на необходимия осигурителен стаж за придобиване на право на пенсия за работещите в специалните ведомства (военни и полиция) от 25 на 27 години.

За тригодишния период се очаква разходите за пенсии да се увеличат спрямо настоящата година поради вече предприетите и заложили мерки - увеличаване на минималната пенсия с 6,55% от 1 юни 2012 г.; индексация на пенсиите от 2013 г. с индекса на потребителските цени от предходната година.

Върху бюджета на ДОО ще влияят и промените в уредбата на пенсиите, несвързани с трудова дейност. От 2013 г. тези пенсии ще бъдат прехвърлени към социалното

подпомагане и по този начин ще бъде освободен бюджета на ДОО от несвойствени за него плащания. Това няма да се отрази пряко върху размера на дефицита по бюджета на ДОО, а само в посока намаляване на разходите и на трансферите.

От 2015 г. се предвижда да започне изплащането на пенсиите за I и II категория труд от частните професионални пенсионно-осигурителни дружества, което допълнително ще облекчи бюджета на ДОО.

Социална политика

Размерът на разходите в социалния сектор през последните години непрекъснато нараства, като този ръст се компенсира за сметка на икономии в останалите сектори. Разходите за периода 2013-2015 г. ще запазят тенденцията си към нарастване, основно поради необходимостта от оказване на бюджетна подкрепа на пенсионната система.

През периода 2013-2015г. се предвижда запазване на размера на вноските за социално осигуряване, както и на размера на максималния осигурителен доход, който остава на ниво от 2000 лв. месечно. При допускане за увеличаване на заетостта и на осигурителния доход за тригодишния период се очаква приходите от социално-осигурителни вноски да нараснат спрямо предходната година. През 2015 г. заложеното нарастване на приходите е в резултат на запазване на средствата за заплати като процент от БВП на нивото на 2014 г.

Основните цели на социалната политика са свързани с намаляване равнището на безработицата, насърчаване на заетостта и осигуряване на социална закрила на хората с ниски доходи при прилагане на диференциран подход.

Сред основните цели на правителството остава гарантирането на социалната защита на уязвимите групи от населението чрез по-добра насоченост на социалните помощи, повишаване на ефективността на програмите, усъвършенстване на нормативната уредба в сферата на социалното подпомагане и оптимизиране на институционалната структура, свързана със социалната защита на най-нискодоходните и рискови групи от населението. Ще се оптимизира координацията между системата за социално подпомагане и системата за активни програми на пазара на труда и ще се подпомага социалната реинтеграция на лицата, които получават социални помощи чрез осигуряване на по-добро финансиране при реализацията на програми и проекти в областта на социалното подпомагане.

Особено важно е повишаване качеството на активните мерки на пазара на труда, с цел намаляване зависимостта от социални помощи.

В областта на социалното подпомагане и социалните услуги не се предвиждат съществени структурни промени през следващия програмен период. Усилията ще бъдат насочени към повишаване на ефективността на социалните разходи и контрола по изразходването им. За периода 2013-2015 г. плащанията по Закона за социално подпомагане, Закона за интеграция на хората с увреждания, Закона за семейни помощи за деца, Закона за закрила на детето и др. нормативни актове се планира да останат на нивото им от 2012 г.

Предвижда се размерът на средномесечния доход за достъп до семейните помощи за деца, както и размерите на семейните помощи за деца да запазят размера си от 2012 г. за целия период до 2015 г.

Политика по заетостта

Застаряването на населението оказва сериозно влияние върху растежа на работната сила, като налага увеличаване на възрастта за пенсиониране, ограничаване на стимулите за ранно пенсиониране и осигуряване на допълнителна квалификация за лицата на пенсионна възраст през програмния период.

Потенциалът за увеличаване на заетостта се съдържа в сегментите на пазара на труда, които обхващат нискоквалифицираните работници и тези на пенсионна възраст. През периода 2012-2015 г. усилията ще бъдат насочени към стимулиране мобилността на работна сила и завръщане на емигрантите.

Пасивните и активните политики изпълняват необходимата роля на застраховка при загуба на работното място и на подпомагане при търсене на нова работа.

Активната политика на пазара на труда през периода 2012-2015 г. ще бъде насочена към увеличаване на заетостта чрез ефективно устройване на работа на безработните, както на първичния пазар на труда, така и по програми и мерки, предвидени в Закона за насърчаване на заетостта, включително активиране на социално неактивните и обезкуражените лица. Планирани са мерки за повишаване качеството на работната сила чрез придобиване на нова квалификация, повишаване на квалификацията и уменията на заетите и безработните за осигуряване на по-добро съответствие с потребностите на пазара на труда.

В отговор на демографските процеси, намаляването на работната сила и промените в пенсионната система през 2012 г. се предвижда продължаване на активните действия за повишаване на качеството на работната сила и осигуряване на заетост на безработните целеви групи: младежи до 29 г.; безработни над 50-годишна възраст; неактивни лица, желаещи да работят в т.ч. обезкуражени; безработни лица с ниска или несъответстваща на изискванията на пазара на труда професионална квалификация; уязвими групи в обществото; хора с увреждания.

Политиката на пазара на труда предвижда мерки за насърчаване и търсене на труд чрез развитие на предприемачество и стартиране на малък бизнес. Предприемчивите безработни лица ще могат да реализират своите бизнес идеи, чрез разработване и изпълнение на бизнес проекти.

През 2012 г. с финансовата подкрепа по оперативна програма „Развитие на човешките ресурси” ще бъдат предприети мерки за намаляване на недеklarираната заетост и въвеждане на гъвкави форми на заетост, които ще осигурят по-доброто използване на трудовия потенциал, включително и посредством мерки за подобряване здравния статус на работната сила.

Очаква се положителен ефект по отношение на заетостта в регионите с висока безработица благодарение на създаването на нови работни места за социални услуги или в социални предприятия. Ефективното и ефикасно изпълнение на политиката на пазара на труда през 2012 г., чрез включените в Националния план за действие по заетостта инициативи, политики, програми, мерки и схеми, ще допринесе за запазване на съществуващите и създаване на нови работни места и повишаване качеството на работната сила.

- Активна политика на пазара на труда

Основната цел на активната политика на пазара на труда през периода 2013-2015 г. ще продължава да бъде запазване на работните места, за бърз преход от безработица и неактивност към обучение и заетост чрез активни мерки. С цел интегриране на пазара на

труда на всички трудови ресурси, активирането на продължително безработните и на неактивните лица ще продължи да бъде основен приоритет на политиката на пазара на труда в краткосрочен период.

- Политика в областта на трудовите отношения

Приоритетите на политиката в областта на трудовите отношения са насочени към съхранение на трудовите и социалните права на работниците и служителите, усъвършенстване на трудовото законодателство и гарантиране правилното му прилагане, както и подобряване условията на труд в предприятията.

Важно направление на политиката в условията на криза и влошени условия на пазара на труда ще бъдат дейностите за ограничаване и преодоляване на колективните трудови конфликти с инструментите на посредничеството и трудовия арбитраж.

Политика в областта на социалното подпомагане

През периода 2013-2015 г. отново основната цел на политиката в областта на социалното подпомагане ще бъде по-добро насочване на социалните помощи и повишаване ефективността и ефикасността на програмите с акцент върху най-уязвимите сред българските граждани.

Средствата по политиката в областта на социалното подпомагане се разходват за:

- предоставяне на месечни, еднократни и целеви помощи по Закона за социалното подпомагане;
- предоставяне на целеви помощи за отопление на лица с ниски доходи;
- помощи за диагностика, лечение и болнична помощ на български граждани, които нямат доход и/или лично имущество;
- реализация на мерки и програми по Закона за закрила на детето;
- инициативи за модернизиране на социалните услуги и ускоряване на процеса на деинституционализация;
- финансиране на проекти за предоставяне и изграждане на социални услуги в общността и различни програми в областта на социалното подпомагане.

Не се предвижда промяна в сравнение с 2012 г. в размера на гарантирания минимален доход от 65 лв.

Семейна политика

За периода 2013-2015 г. акцент на семейната политика ще бъде насърчаване на раждаемостта чрез изграждане на благоприятна среда, която да позволи на българските семейства да отгледат и възпитат желания от тях брой деца. Разходите по Закона за семейни помощи за деца са планирани при запазване на дохода на член от семейството под 350 лв., а месечните помощи са в размер на 35 лв. Право на месечна добавка в размер на 189 лв. се предвижда за родители отглеждащи деца с трайни увреждания до 18-годишна възраст и до завършване на средното образование, но не по-късно от 20-годишна възраст. Размерът на допълнителната еднократна помощ за дете с установени трайни увреждания 50 и над 50 на сто до навършване на 2-годишна възраст е 100 лв. Размерите на еднократните помощи при раждане остават в размер на 250 лв. за първо дете, 600 лв. за второ дете и 200 лв. при раждане на трето и всяко следващо дете.

За провеждане на семейната политика за деца са осигурени средства за:

- еднократни помощи за отглеждане на близнаци до 1-годишна възраст в размер на 1 200 лв. за всяко дете близнак;
- еднократни помощи за отглеждане на дете до 1-годишна възраст от майка студентка в размер на 2 880 лв.
- месечни помощи за отглеждане на дете до 1 година за неосигурени майки в размер на 100 лв.;
- еднократни помощи при бременност за неосигурени майки в размер на 150 лв.;
- целеви помощи за първокласници за покриване на част от разходите в началото на учебната година.

Интеграция на хората с увреждания

В областта на интеграцията на хората с увреждания през периода 2013-2015 г. ще бъдат изпълнявани инициативи в посока на:

- Постигане на пълноценна реализация и равни възможности на хората с увреждания чрез осигуряване на заетост и професионална рехабилитация;
- Повишаване степента на информираност на хората с увреждания за техните права и на обществото за проблемите и възможностите им и промяна в обществените нагласи спрямо тях;
- Създаване на необходимите условия за интеграция на хората с увреждания чрез усвояване на финансови средства от европейски социални и други фондове;
- Осигуряване на равни възможности за социално включване на хората с увреждания;
- Ефективно планиране на дейностите свързани със социалната интеграция на бенефициентите чрез анализ на социално-икономическия им статус;
- Оптимизиране системата за контрол по изпълнението на дейностите свързани с предоставянето на публични услуги за интеграция на хората с увреждания.

През същия период са осигурени средства за реализация на проекти и програми за:

- целеви помощи за покупка и ремонт на медицински изделия, помощни средства, приспособления и съоръжения;
- приспособяване на работната среда към нуждите на хора с увреждания;
- възстановяване на 30 на сто до 50 на сто от платените от работодателя осигурителни вноски за лица с увреждания;
- проекти за стартиране на самостоятелна стопанска дейност на хора с увреждания;
- проекти за рехабилитация и социална интеграция на хора с увреждания; за осигуряване на достъпна среда за хора с увреждания.

Здравна политика

В сектора на здравеопазването водещи остават целите, насочени към подобряване на качеството и достъпа до здравни услуги. Предвидените мерки за повишаване на качеството акцентират основно върху подобряване на контрола и повишаването на

ефикасността на публичните разходи. От ключово значение за успеха на реформата е реструктурирането на болничния сектор, както и приключването на процеса по въвеждане на електронното здравеопазване.

Приоритет на здравната политика през програмния период е подобряването на резултатите от изпълнението чрез ограничаване на слабостите на системата, които пораждаат негативни бюджетни ефекти. За постигането на целите на политиката усилията ще бъдат насочени към укрепване на финансовата стабилност на здравната система чрез въвеждане на нови механизми за разпределение на ресурсите. Текущо ще се усъвършенстват механизмите за контрол върху разходите.

Дейностите по създаване на плана и програмата за внедряване на диагностично-свързаните групи са в заключителна фаза.

Развитието на електронното здравеопазване е част от планираните мерки в подкрепа на политиката. В рамките на периода, в единен регистър ще бъдат обединени електронните регистри на различните медицински дейности, след което ще бъдат създадени лична здравна карта и лично електронно досие в съответствие с приоритетите за следващия програмен период. Този инструмент ще спомогне за повишаване качеството на предоставяните услуги и съответно ще допринесе за по-голяма ефективност на разпределение и разходване на финансов ресурс в системата. Друга мярка, която е планирана в същата посока е да бъдат разработени правила за финансово управление и отчетност на болниците.

За постигане на целите на здравната политика е планираната оптимизация на болничния сектор. Осъществяването на реформата е тясно свързано с подобряването на здравния статус на населението, което от своя страна се отразява върху продължителността на живот и трудоспособността на населението.

Политика в образованието

За периода 2013-2015 г. са осигурени необходимите средства за запазване на достигнатото в сферата на образованието. Запазен е размера на финансирането на основните инструменти като стипендии, безплатни учебници, средства за хранене на ученици, за осигуряване на безплатен превоз, за ученически общежития и др. Единните разходни стандарти са на нивата на достигнатия размер през 2012 г.

Запазено е и програмно-конкурсното финансиране на средното образование, като основната част от средствата ще се предоставят за оптимизация на училищната мрежа, повишаване на квалификацията на персонала в системата на народната просвета, външно оценяване и др.

Изпълнението на съществуващите политики, за периода 2013-2015 г., ще бъде насочено към подготовката на мерките за усъвършенстване на системата на предучилищното и училищното образование с цел традиционните образователни модели и форми да бъдат заменени с нови, които да отговарят адекватно на настъпилите промени в общественото развитие и да отговори на очакванията на участниците в системата и на обществото за по-качествен и пълноценен образователно-възпитателен процес. Част от тези мерки са намерили отражение и в разработения проект на Закон за предучилищното и училищното образование, с който се предвижда:

- въвеждане на задължителна предучилищна подготовка на децата на 4-годишна възраст от 2016/2017 учебна година. За периода 2013-2015 г. усилията ще бъдат насочени

към осигуряване на необходимата материална база и подготвени специалисти за изпълнението на тази политика;

- въвеждане на нова образователна структура в системата на училищното образование – образователна степен с два етапа: начален /I-IV клас/ и прогимназиален /V-VII клас/, и средна степен с два етапа: първи гимназиален /VIII-X клас/ и втори гимназиален етап /XI-XII клас/. Двата етапа в средна степен на образование дават възможност за смяна на избора на младите хора, като се осигуряват възможности за предуниверситетска подготовка или за тясно профилирано и професионално образование.

- създаване на нов вид училище – обединено, което дава възможност за младите хора от малките населени места или за тези от семейства в затруднено финансово състояние да получат професионална квалификация;

- въвеждане на целодневна организация на учебния ден на учениците от I поетапно до VII клас с цел превенция на отпадането от училище;

- разширяване на формите на обучение /дневна, вечерна, индивидуална, самостоятелна, дистанционна, комбинирана/, които са съобразени с различните възможности и потребности на децата и учениците;

- въвеждане на възможността на валидиране на компетентности, придобити чрез неформално образование и обучение;

- оптимизиране на системата на оценяването с цел не само установяване на постигнатите резултати, но и на индивидуалните постижения, напредъка и потребностите на всеки ученик;

- въвеждане на нов елемент в образователния процес – обща и допълнителна подкрепа на личностното развитие с цел превенция на отпадането от училище на ученици в риск, със специфични образователни потребности и др.

В областта на висшето образование също се търсят възможности за повишаване на качеството на обучение, както и за интернационализацията на системата. Тук основно място заемат мерките, свързани с въвеждането на външна оценка от независима европейска агенция за акредитация на висшите училища и въвеждането на диференцирани такси за обучение на студентите в зависимост от постиженията и социалния им статус. Залагането на въведената през 2010 г. рейтингова система за измерване реализацията на студентите на пазара на труда в разработвания модел за финансиране на държавните висши училища е от ключово значение за повишаване на качеството на висшето образование и за обвързването на резултатите на системата с финансирането ѝ. Друго важно направление в областта на висшето образование е по-тясното обвързване на предлаганото обучение с нуждите и изискванията на пазара на труда. Предвижда се изготвянето на задълбочени анализи на образователното равнище и на компетенциите на предлагания труд, както и на потребностите от работна сила с определени качествени характеристики по основни икономически дейности, класове професии и др.

Базова инфраструктура

Основните приоритети за следващия тригодишен период в областта са свързани с ускорено изграждане, поддържане и модернизация на базовата инфраструктура. Развитието на инфраструктурата чрез инвестиции в пътна, екологична и комунална

инфраструктура ще допринесе за подобряване на условията за развитие на обществените и стопански дейности, с цел стимулиране ендегенния растеж в дългосрочен план.

Инвестиционните разходи, планирани през този програмен период, основно са насочени към екологична и пътна инфраструктура.

Транспорт и инфраструктура. Постигането на целите в този сектор са съществено предизвикателство пред управлението. Те са съвсем конкретни: Ускорено изпълнение на проекти, свързани с европейските транспортни оси и коридори, преминаващи през територията на страната; Завършване на автомагистрала „Тракия“ и автомагистрала „Марица“ в най-кратки срокове.

Глобалната енергетика, в това число и националната, се изправя пред предизвикателствата от зависимостта от внос на ресурси и енергия, нарастващите енергийни цени и промените в климата. Инвестициите в **екологична инфраструктура** също ще допринесат за подобряване състоянието на водните ресурси, качеството на атмосферния въздух и устойчиво управление на земите; стимулиране на екологосъобразни производства, целящи опазване на околната среда и биологичното разнообразие.

Това определя и приоритетните области в сектора, а именно:

- ограничаване на външната зависимост от енергиен внос чрез диверсификация на енергийните доставки, енергоспестяване и насърчаване използването на местни ресурси и възобновяеми енергийни източници (ВЕИ);
- либерализиране на енергийния пазар;
- овладяване на негативните промени в климата чрез европейската Схема за търговия с квоти на емисии на парникови газове.

Във връзка с повишаването на сигурността на електроенергийната система на страната предстои завършването на големи проекти за рехабилитация и изграждане на пречиствателни съоръжения на централи от комплекса „Марица Изток“ и пускането в експлоатация на нова централа от същия комплекс.

Предстои и изграждането на междусистемни газови връзки със съседните държави с оглед диверсификация на газовите доставки и трасета и избягване последствията от нови газови кризи. Тези проекти ще бъдат изпълнявани със собствени средства на енергийните компании, със средства от европейския план за икономическо възстановяване, както и с използване на възможностите за привличане на средства от Европейската банка за възстановяване и развитие, Европейската инвестиционна банка и стандартни търговски кредити.

Железопътна и пристанищна инфраструктура

Финансовото подпомагане чрез капиталови трансфери от страна на държавата за изграждане и развитие на железопътната и пристанищна инфраструктура е насочено към повишаване на качеството и нивото на безопасност на транспортните съоръжения и предоставяните услуги чрез ремонт и рехабилитация, както и ускоряване реализацията на проекти, свързани с европейските транспортни оси и коридори на територията на страната.

Национална компания “Железопътна инфраструктура”

Към момента инфраструктурата на българските железници е с влошени характеристики в сравнение с качествените параметри на страните от ЕС. Необходимо е постепенно преодоляване на този недостатък, като усилията са насочени към постигане на

задължителните изисквания в рамките на европейската железопътна мрежа, както и осигуряване на условия за изпълнение на проектите, включени в Оперативна програма „Транспорт”.

С предвидените средства за капиталови трансфери за периода 2013-2015 г. ще се осигури финансирането и изпълнението на инвестиционната програма на Национална компания „Железопътна инфраструктура”, която включва разходите за ремонт, рехабилитация и изграждане на обекти от железопътната инфраструктура като публична държавна собственост.

Предвидените средства са разчетени както следва: за 2013 г. те са 90 млн.лв., за 2014 г. - 115 млн.лв., за 2015 г. - 128 млн.лв. Предвидените средства за 2014 г. и 2015 г. са в съответствие с приложенията към новия договор между държавата и Национална компания „Железопътна инфраструктура”.

„БДЖ – Пътнически превози” ЕООД

По-голямата част от подвижния състав на българските железници е морално и физически остаряла и не позволява модернизация в съответствие със съвременните изисквания.

С предвидените средства за капиталови трансфери за периода 2013-2015 г. ще се осигури финансирането на ремонт, рехабилитация и закупуване на нови вагони и друг необходим подвижен състав за безопасност на превозната дейност.

Предвидените средства за периода 2013-2015 г. са както следва: за 2013 г. те са 20 млн.лв. и по 30 млн.лв. за 2014 г. и 2015 г.

Предложението за осигуряване на 80 млн.лв. капиталови трансфери за периода, отчита ограничените възможности на бюджета при променената макроикономическа среда, но независимо от това ще даде възможност частично да се осигури финансиране за най-належащите ремонти и закупуване на най-необходимия подвижен състав.

Държавно предприятие „Пристанищна инфраструктура”

Предметът на дейност на Държавно предприятие „Пристанищна инфраструктура” включва изграждане, реконструкция, рехабилитация и поддържане на пристанищата за обществен транспорт с национално значение, управление на собствеността и организация на работата в пристанищата с национално значение, обезпечаване на достъп до пристанищата, поддържане на съществуващите и изграждане на нови подходни канали, пристанищни акватории, морски и речни депа, вълноломи, защитни съоръжения и др.

Предприятието осъществява част от инвестиционните си дейности със собствени средства от пристанищни такси в размер на около 14 млн.лв. годишно и със средства от бюджета.

Предвидените капиталови трансфери от централния бюджет за Държавно предприятие „Пристанищна инфраструктура” са в размер на 33 млн.лв. за периода 2013-2015 г., които частично ще осигурят финансиране на инвестиционната програма на предприятието.

VII. ПОЛИТИКА ПО ДЪЛГА

Положителните тенденции на пазара на български дълг през 2011 г. са пример за последователна и целенасочена фискална консолидация в подкрепа на основната цел на бюджетната политика, която в средносрочен план е фокусирана към осъществяване на засилен контрол върху разходите и размера на бюджетния дефицит за постигане на балансиран бюджет в условията на възстановяване на икономиката. Политиката на правителството за управление на държавния дълг ще бъде оповестена в новата Стратегия за управление на държавния дълг за периода 2012 г. – 2014 г. и ще е съобразена с мерките за постигане устойчивост на икономиката и основните фискални параметри и ще бъде насочена към осигуряване необходимите ресурси за финансиране на бюджета и рефинансиране на дълга в обращение при оптимална цена и степен на риск.

Усилията ще бъдат концентрирани към използване на пълния възможен инструментариум, както и на иновативни инструменти, в т.ч. число аукциони за обратно изкупуване и замяна, като част от активната политика по управление на вътрешния дълг при провеждането на пазарноориентирана емисионна политика и насърчаване развитието на вътрешния пазар на ДЦК. Инвестиционният клас рейтинг на страната и макроикономическите ѝ фундаменти обезпечават възможностите за финансиране както на местния, така и на международните капиталови пазари.

Държавен и държавногарантиран дълг

В края на 2011 г. номиналният размер на държавния и държавногарантирания дълг възлиза на обща стойност 12 826,3 млн.лв., в т.ч. външен дълг - 8 006,5 млн.лв. и вътрешен дълг – 4 819,8 млн.лв. В сравнение с края на 2010 г. държавният и държавногарантиран дълг се увеличава в абсолютна стойност с 1 048,0 млн.лв., а като относителна стойност спрямо БВП с 1,4 %.

Държавен дълг

Към края на 2011 г. в номинално изражение държавният дълг е 11 629,2 млн.лв., а в процентно съотношение към БВП възлиза на 15,5 %.

Валутна структура

По отношение на валутната структура и през 2011 г. се наблюдава наложилата се през последните години положителна промяна в посока повишение дела на държавния дълг в лева. В сравнение с края на 2010 г., относителният дял на дългът в лева нараства с около 2,9 п.п. и достига 28,6% за сметка на намалението в останалите валути. В сравнение с края на 2010 г., дългът деноминиран в евро намалява с около 1,1 п. п. и се консолидира в рамките на 53,3%.

Отчетената промяна във валутната експозиция на държавните задължения през разглеждания период е резултат преди всичко от приоритетното усвояване на средства предимно в лева, както и от извършените редовни амортизации на дълг по предварително договорени с външните кредитори погасителни схеми.

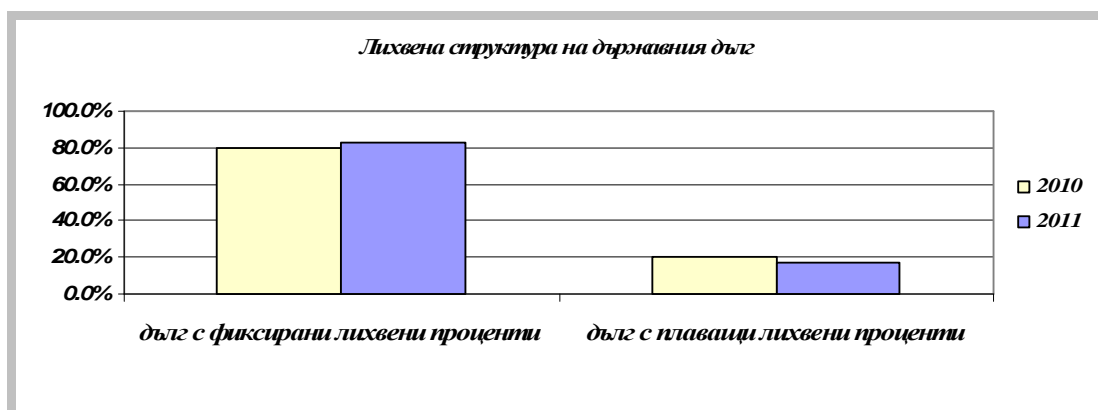
Графика: Валутна структура на държавния дълг

Лихвена структура

Съотношението между задълженията с плаващи и фиксирани лихви продължава да е в полза на фиксиран лихвен процент, съответно 17,6% към 82,4% (20,3% към 79,7% към края на 2010 г.).

Графика: Лихвена структура на държавния дълг

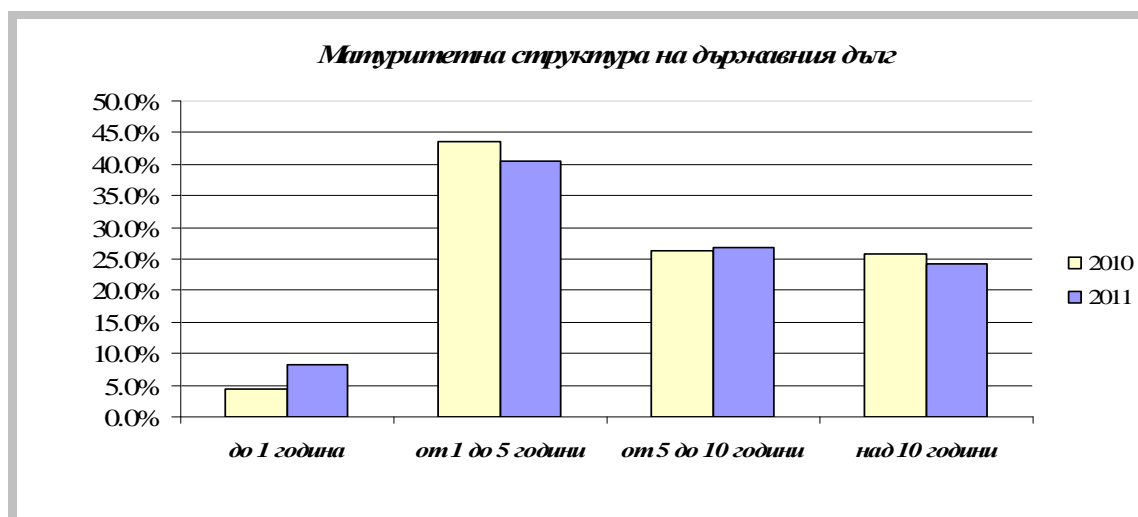
Лекото повишение на частта на дълга с фиксирани лихвени купони в края на отчетния период се дължи основно на емитиране на дълг с фиксирани лихвени проценти и погашение на дълг с плаващи лихви.

Матуритетна структура

В матуритетната структура на държавния дълг през 2011 г. се наблюдава утвърждаване водещата роля на най- голям относителен дял на дълга с остатъчен матуритет от 1 до 5 години. Незначителните изменения в матуритетната структура на държавния дълг, както и консолидирането на нивата на матуритета на дълга от 5 до 10 г. и над 10 г. са обусловени основно от провежданата през годината емисионна политика, както и от намалението на остатъчния срок по вече съществуващи суверенни задължения.

Графика: Матуритетна структура на държавния дълг

Държавногарантиран дълг

През 2011 г. в номинално изражение размерът на държавногарантирания дълг намалява с 49,0 млн.лв. и в края на годината възлиза на 1 197,1 млн.лв. Съотношението държавногарантиран дълг/БВП е 1,6%.

През 2011 г. се запазва тенденцията за покачване дела на държавногарантирания дълг с фиксирани лихвени проценти и редуциране на дълга с плаващи лихви – съответно с фиксирани лихви 63,2% при 60,8% към края на 2010 г. и с плаващи лихви – 36,8% при 39,2% към края на 2010 г. В структурно отношение делът на държавногарантирания дълг в евро е 39,8% (при 41,8% към края на 2010 г.), дългът в щатски долари – 3,0% (при 4,2% към края на 2010 г.), в лева – 1% (при 0,2% към края на 2010 г.), а този в други валути – 56,2% (при 53,8% към края на 2010 г.).

В края на 2012 г. максималният номинален размер на държавния и държавногарантирания дълг се очаква да бъде в рамките на 16,0 млрд.лв., в т.ч. държавен – 15,0 млрд.лв.

През 2011 г. средствата за обслужване на държавния дълг (главници и лихви) възлизат на 1 345,6 млн.лв., в т.ч. 599,1 млн.лв. по външния дълг и 746,5 млн.лв. по вътрешния дълг.

Финансиране

Дълговото финансиране през следващите години ще бъде насочено основно към осигуряване на необходимите източници за финансиране на бюджета, рефинансиране на дълга в обращение и поддържане на законово определените нива на фискалния резерв, както и реализиране на значими публични инфраструктурни проекти в страната.

Ще продължи използването на емисии ДЦК, реализирани на вътрешния пазар, като доминиращ източник за дългово финансиране на бюджета. Този вид финансиране е предпочитан предвид обстоятелството, че погасителния профил на дълга се разпределя в различни времеви хоризонти и върху широка база от инвеститори с различни предпочитания по отношение на основните характеристики на емисиите, като обем, валутна деноминация, лихвен купон и срочност. Емисиите ще бъдат позиционирани в основните матуритетни сегменти, описващи бенчмарк кривата на доходността в обеми,

способстващи за тяхната ликвидност и стабилни високи нива на търсене даващи възможност за по-ефективно управление на държавния дълг. През периода 2013-2015 г. се планира брутната номинална стойност на новите емисии ДЦК годишно да бъде в диапазона 1 000-1 220 млн.лв. Увеличаването на брутната вътрешна емисия инкорпорира в себе си условия за обезпечаване на адекватен кръг от инструменти в подходящи обеми и съотношение доходност/риск, с цел подкрепа на фискалния резерв. Предвижданите обеми на емисиите са съобразени с размера на очакваните погашения по външния и вътрешния държавен дълг, като са направени разчети за пълно покриване на погашенията по вътрешния държавен дълг при положително нетно финансиране, даващо възможност средствата от емисиите, да се използват за предстоящите плащания на главници по външните облигации.

Предвидени са усвоявания на средства по Кредитното споразумение за структурен програмен заем България - съфинансиране по фондовете на ЕС 2007-2013 г., между Република България и ЕИБ, както и заема за развитие на политиките от Световна банка (DPL), предназначен за разработване и осъществяване на реформи в железопътния сектор.

Прогнозният размер на плащанията по външния държавен дълг през 2012 г. е около 838,8 млн.лв., в т.ч. главници в размер на около 350,1 млн. лв. и лихви в рамките на 488,7 млн.лв. По вътрешния дълг плащанията се предвижда да възлязат на стойност около 951,7 млн.лв., в т.ч. погашения около 735,1 млн.лв. и лихви около 216,6 млн.лв.

От съществено значение за плащанията по държавния дълг през следващите три години са падежите на глобалните облигации през 2013 г. и 2015 г. Прогнозният размер на плащанията по държавния дълг през 2013 г. е около 3,0 млрд. а през 2014 г. и 2015 г. съответно около 2,0 млрд.лв. и 3,3 млрд.лв. Влияние върху плащанията по дълга през периода ще оказват и промените на нивата на лихвените проценти, курсът на щатския долар и японската йена спрямо еврото, както и нивото на усвояванията по държавните инвестиционни заеми за финансиране на изпълнението на важни инфраструктурни проекти.

Лихвени разходи

Разходите за лихви по държавния дълг през следващите три години се очаква да бъдат в диапазона между 800 и 900 млн.лв. Спрямо БВП, лихвените разходи се очаква да не превишат значително последните години и нивото им да е около 1,2 % спрямо прогнозно нарастващия БВП. Отчитайки структурата на дълга, следва да се има предвид чувствителността на лихвените разходи към промяна в нивата на международните лихвени проценти и съотношението долар/евро. Влиянието на тези промени върху бюджетните разходи ще бъде значително по-ниско поради съществено подобрените структурни параметри на дълга през последните години.

VIII. УПРАВЛЕНИЕ НА СРЕДСТВАТА, СВЪРЗАНИ С ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ

1. Средства от фондовете и програмите на ЕС.

При изготвянето на разчетите за усвояването на средствата от ЕС са взети под внимание няколко ключови фактора:

- Етапът на изпълнение, в който се намира всяка една от програмите (включително и предприсъединителни);
- Характерът на проектите, които се подпомагат. Програмите, съфинансирани от Европейския съюз, фокусират своето действие върху сектори с различна мащабност и скорост на реализация.

Разходна част

Предвид тежестта на 2013 г. в програмния период 2007-2013 г. и ангажираността на правителството за усвояване на средствата от Европейския съюз, при определянето на разходите по отделни оперативни програми са взети предвид следните ключови фактори:

- Етап на изпълнение на съответната програма.

Ангажираността на правителството за компенсиране на изоставането в усвояването на средствата по оперативните програми, съфинансирани от Структурните фондове и Кохезионния фонд на ЕС дава основание да се очаква концентриране на разходи в 2013 година. При планирането на разходите за периода 2013-2015 г. са взети под внимание както правилото „Автоматично освобождаване от ангажимент“ - N+2 / N+3, така и хода на развитие и изпълнение на отделните програми. За програмите, които са в по-напреднал етап на изпълнение се прилага по-голям процент на приемливост на прогнозираните разходи. За двустранните програми за трансгранично сътрудничество (външни граници), които се прилагат съвместно със съответната страна-партньор и при които елементът на двустранна съгласуваност предопределя по-бавния ѝ ход, е приложен по-малък процент.

- Характер на проектите, които се подпомагат.

Програмите, съфинансирани от ЕС, фокусират своето действие върху сектори с различен мащаб и срокове за реализация. Така например Оперативните програми „Транспорт“ и „Околна среда“, насочени съответно към изграждане на балансирана и устойчива транспортна система чрез развитие и модернизация на ключовата транспортна инфраструктура за връзки от национално, трансгранично и европейско значение и към развитие на екологичната инфраструктура и подобряване, опазване и възстановяване на природната среда и био-разнообразието, обхващат проекти с голям мащаб, от национално значение, изпълнявани поетапно във времето с ангажиране на значителен ресурс за изпълнението им.

През планирания период се очаква да се реализират следните големи проекти по **оперативна програма „Транспорт“**: „Строителство на автомагистрала „Марица“, лот 1 и лот 2“; „Доизграждане на автомагистрала „Тракия“ между Стара Загора и Карнобат“; „Електрификация и реконструкция на железопътна линия Пловдив - Свиленград по коридори IV и IX, фаза 2: Първомай - Свиленград“; „Рехабилитация на железопътната инфраструктура в участъци от железопътната линия Пловдив – Бургас“; „Разширение на метрото в София етап I и етап II; „Модернизация на железопътния участък Септември - Пловдив“. Също така се очаква одобрение от Европейската комисия за финансиране от

оперативна програма „Транспорт” на проекта „Строителство на автомагистрала „Струма“, лот 1, лот 2 и лот 4”.

Големите проекти по **оперативна програма „Околна среда”**, които се очаква да се реализират са следните: „Интегриран проект за водния цикъл на Враца”, „Интегриран проект за водния цикъл на гр. Габрово“, „Интегрирана система от съоръжения за третиране на битовите отпадъци на Столична община – фаза I“ и "Проект за рехабилитация на водоснабдителната и канализационната мрежа с изграждане на ПСОВ за гр.Асеновград, България". Очаква се одобрение от Европейската комисия за финансиране от оперативна програма „Околна среда” на следните големи проекти: „Интегриран проект за водния цикъл на гр. Добрич – фаза I“, „Интегриран проект за водния цикъл на гр. Пловдив – фаза I“ и „Интегрирана система от съоръжения за третиране на битовите отпадъци на Столична община – фаза II“. Предстои представянето пред ЕК и на проект на общините Плевен и Долна Митрополия за „Интегриран воден цикъл Плевен - Долна Митрополия”.

Оперативна програма „Регионално развитие” също се характеризира със сравнително висок обем на разходите. С програмата се цели практическо изпълнение на Приоритет 4 на Националната стратегическа референтна рамка - „Балансирано териториално развитие” и очертава основните области, в които България получава финансиране за своите региони от Европейския фонд за регионално развитие. Оперативна програма „Регионално развитие” е насочена към подобряване на териториалната, вътрешна и външна свързаност, както и към подпомагане на малките общини с по-малък технически и институционален капацитет чрез насърчаване на сътрудничество между общините за интегрирано развитие.

Високо ниво на разходите се очаква и по **оперативна програма „Развитие на човешките ресурси”**. Тя е насочена към насърчаване на икономическата активност и развитие на пазара на труда, повишаване на производителността и адаптивността на заетите, както и подобряване качеството на образованието и обучението в съответствие с потребностите на пазара на труда. Изпълняваните проекти по тази оперативна програма са със сравнително по-бърза реализируемост и съответно темп на усвояване на средствата.

Финансова рамка на Европейската комисия за периода 2014-2020 г.

През 2014 г. стартира новия програмен период, през който се очаква България да получи сериозна финансова подкрепа от фондовете на ЕС. Предвид началната фаза, в която се намира неговата подготовка, при прогнозирането на разходите е използван подход, основаващ се на предварителната информация за новите правила и регламенти на Европейската комисия, напредъка в подготовката на страната за управление на Структурните и кохезионен фондове (СКФ) през следващия програмен период, както и на натрупания опит от българската администрация през настоящия програмен период.

Програми, финансирани от други донори

През 2010 г. беше подписано Рамково споразумение между Република България и Конфедерация Швейцария за българо-швейцарска програма за сътрудничество.

Според условията на програмата България има възможност за финансиране на проекти в областите сигурност и реформи, подкрепа на гражданското общество, интеграция на малцинствата, околна среда и инфраструктура, подпомагане на частния сектор,

изследване и образование, както и институционално партньорство. За изпълнението е предвидено разработване на проекти. Планираните от програмата средства са 76 млн. швейцарски франка с фиксиран дял на съфинансиране 15 %, като срокът за договаряне приключва през 2014 г., а плащания могат да се извършват до края на 2019 г.

През 2011 г. беше подписан меморандум между Република България и Република Исландия, Княжество Лихтенщайн и Кралство Норвегия за изпълнение на Финансовия механизъм на Европейското икономическо пространство (ЕИП) за периода 2009-2014 г., както и меморандум между Република България и Кралство Норвегия за изпълнение на Норвежкия финансов механизъм за същия период. Основавайки се на специфичните особености при подготовката на проектите, финансирани чрез двата механизма, се очаква през 2013 г. да стартира същинското усвояване на средства.

Според условията на двата механизма България има възможност за финансиране на проекти в приоритетни за страната сектори - опазване на околната среда, възобновяеми енергийни източници, възстановяване на културното и природно наследство, инициативи за обществено здраве, деца и младежи в риск, иновации за зелена индустрия, както и правосъдие и вътрешни работи. За изпълнението в периода 2009-2014 г. ще се използва програмен подход. Планираните от двата механизма средства са съответно 78,6 млн. евро по Финансовия механизъм на ЕИП и 48 млн. евро по Норвежкия финансов механизъм.

Приходна част

Планираните приходи за периода 2013-2015 г. по програмите, съфинансирани от Европейския съюз (ЕС), се базират на определения индикативен размер на разходите, които се очаква да бъдат възстановени от Европейската комисия (ЕК) през този период, като приложения подход е както следва:

- размерът на разходите по Оперативни програми, съответстващи на европейското съфинансиране, извършени през четвърто тримесечие на предходната година.
- размерът на разходите по Оперативни програми, съответстващи на европейското съфинансиране, извършени през първо, второ и трето тримесечие на настоящата година. Взета е предвид разпоредбата на чл.87, т.1 от Регламент (ЕО) № 1083/2006 на Съвета от 11.07.2006 г., съгласно който за да може да се извърши плащане от Комисията по време на текущата година, заявката за плащане трябва да се представи най-късно до 31 октомври. При прогнозирането на приходите са отчетени и текстовете на чл.79 от Регламент (ЕО) № 1083/2006, съгласно които общата сума от префинансирането и извършените междинни плащания не може да превишава 95% от приноса от фондовете за всяка оперативна програма.
- за предприєдинителните инструменти, които са в своя заключителен етап на изпълнение, при планирането на очакваните приходи са отчетени особеностите и сроковете за възстановяване на средствата от ЕК и очакваното възстановяване на средства от българска страна във връзка с неусвоени средства и извършени недопустими разходи.

Изключително важно е да се отбележи, че всяко забавяне на темповете на извършване на разходи по програмите, съфинансирани със средства от ЕС, спрямо разчетените данни, би довело до намаляване размера на разходите, които се сертифицират към ЕК, което ще резултира в намалени постъпления към Република България през съответните години.

Обща селскостопанска политика и обща рибарска политика

Финансовият пакет за селското стопанство и рибарството при присъединяването на България към Европейския съюз включва финансиране от Европейския земеделски фонд за гарантиране (ЕЗФГ), Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони (ЕЗФРСР) и Европейския фонд за рибарство (ЕФР).

Във връзка с разработването на средносрочна фискална рамка и основните допускания за периода 2013-2015 г. са изготвени предварителни разчети за финансирането на програмите и мерките прилагани от Държавен фонд „Земеделие“ с национални и европейски средства, в качеството му на Разплащателна агенция.

Предвидени са средства за предоставяне на инвестиционни кредити на земеделските производители в размер до 195 млн.лв. и на временни финансови помощи до 30 млн.лв.

След изтичане на крайния срок за извършване на плащания с европейски средства по Програма САПАРД – 31.12.2009 г., всички плащания по неразплатени проекти в рамките на програмата и дължими от ДФ „Земеделие“ след приключване на всички проверки от компетентните органи, включително и на база на съдебни решения се извършват със средства от държавния бюджет. В тази връзка за обезпечаване на дължимите плащания към бенефициенти по Програма САПАРД в прогнозния размер на средствата за 2013 г. са заложили 12,5 млн.лв.

I. Обща селскостопанска политика на ЕС

Общата селскостопанска политика (ОСП) е една от основните политики на Европейската общност (ЕО), чрез които се реализират целите, заложили в Договора за създаване на ЕО. Тя включва в себе си създаване на общи организации на пазара на отделните земеделски продукти, политика за подкрепа на доходите на земеделските производители и политика за развитие на селските райони.

Целта на ОСП е да осигури приемлив стандарт на живот на фермерите, качествени храни за потребителите на разумни цени, както и да запази европейското наследство в селските райони и да спомогне за опазването на околната среда.

Основните инструменти на ОСП са директните плащания и пазарната подкрепа на земеделските производители (1-ви стълб на ОСП) и политиката за развитие на селските райони (2-ри стълб на ОСП).

Първи стълб на ОСП:

Чрез Европейския земеделски фонд за гарантиране от ЕС постъпват средства за подпомагане на земеделските производители по схеми за директни плащания и за пазарна подкрепа.

Схеми за директни плащания

Съгласно Договора за присъединяване директните плащания в България (под формата на единно плащане на площ) през 2013 г. ще възлизат на 70% от нивото на ЕС-15, след което ще се продължи с 10% ежегодно увеличение на директните плащания до достигане на 100% през 2016 г. спрямо нивото на ЕС-15. След присъединяването на Република България към ЕС, българските земеделски стопани могат да получават допълнителни средства по одобрени схеми за национални доплащания и специфично подпомагане, в

това число доплащания на площ, за брой животни и за тютюн. Националните доплащания са допустими след предварително съгласуване с Европейската комисия. Целта на националните доплащания към директните плащания е да приближи нивото на подкрепа за българските земеделски производители с останалите държави-членки и да се повиши конкурентоспособността им.

По схемата за единно плащане на площ (СЕПП) през 2013 г. се предвижда да бъдат разходвани 1 134,6 млн.лв. директни плащания на земеделски производители – плащания за сметка на Европейския съюз, като се очаква възстановените средства от ЕС за директни плащания за годината да бъдат в размер на 976,6 млн.лв.

Освен средствата, които Държавен фонд „Земеделие” в ролята си на Разплащателна агенция ще усвои по програмите на ЕЗФРСР, ЕФГЗ и ЕФР, се предвижда да се запазят функциите и финансиранятия на ДФ „Земеделие”, свързани с изпълнението на национални програми.

В тази връзка в държавния бюджет за 2013 г. се предвиждат средства в размер на 294 млн.лв. за изплащане на средства по одобрените схеми за държавни помощи, за национални доплащания и за специфично подпомагане.

Пазарни мерки

Средствата за пазарна подкрепа, предвидени за България не са изрично посочени в Договора за присъединяване на България към ЕС, тъй като те се формират на база на конкретно реализираните през годината пазарни мерки.

В тези сектори средствата за пазарна подкрепа се отпускат в зависимост от пазарната ситуация и след решение от страна на Европейската комисия, като необходимите средства се осигуряват от националния бюджет и същите следва да се възстановят от бюджета на ЕС.

Заложените средства за пазарни мерки през 2013 г. са в размер до 89,6 млн.лв., като се предвижда изразходваните средства да бъдат възстановени от ЕС в рамките на годината.

Втори стълб на ОСП:

Със средства от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони (ЕЗФРСР) могат да се финансират мерките за подготовка, мониторинг, административна и техническа помощ, оценка, одит и контрол, необходими за провеждането на Общата селскостопанска политика (съгласно чл. 5 на Регламент 1290/2005).

Националното съфинансиране на средствата от ЕЗФРСР е в размер на 20 на сто, с изключение на мерките по Ос 2, където същото е в размер на 18 на сто.

От ЕЗФРСР са предоставени авансово 7% от договорените средства, предназначени за България, като неизразходваната част от тях са заложи като срочен депозит в БНБ.

През 2013 г. средствата, които страната ни предвижда да разходва за развитие на селските райони са в размер на 951,14 млн.лв., от които 762,31 млн.лв. европейски средства и 188,82 млн.лв. национални средства.

За финансиране на разходите за данък върху добавената стойност на общините по одобрени за подпомагане проекти по Програмата за развитие на селските райони (ПРСР) за периода 2007-2013 г., в прогнозния размер на средствата за 2013 г. са предвидени 22 млн.лв. – средства от държавния бюджет.

II. Обща рибарска политика на Европейския съюз

Общата политика по рибарство на ЕС има за цел осигуряване устойчиво развитие на сектора чрез отговорен риболов и опазване на рибните ресурси, дългосрочно обезпечаване на пазара и преработвателната промишленост с качествена риба и рибни продукти на приемливи за потребителите цени и осигуряване на добър стандарт на живот на лицата, заети с риболовни дейности.

Съгласно Регламент № 1198/2006 г. от ЕФР са предоставени авансово 7 на сто от договорените средства, които са предвидени за покриване на разликата между разходваните и възстановени средства.

През 2013 г. средствата, които страната ни предвижда да разходва за прилагане на Общата рибарска политика са в размер до 34,12 млн.лв., от които 25,59 млн.лв. европейски средства и 8,53 млн.лв. национални средства.

2. Вноска в общия бюджет на ЕС.

При подготовката на прогнозата за размера на вноската за периода 2013-2015 г. са използвани следните данни:

- Таваните за бюджетните кредити за плащания за 2013 г. от сега действащата Многогодишна финансова рамка на ЕС за 2007-2013 г.;
- Прогнозни данни, предоставени от Агенция „Митници” в контекста на националната бюджетна процедура за 2013 г.;
- Прогнозни данни на Министерството на финансите (МФ) за базата на данъка върху добавената стойност (ДДС) за България за периода 2013-2015 г.;
- Прогнозни данни за базите на ДДС и на БНД на държавите-членки за 2012 г., одобрени на заседанието на Консултативния комитет по собствените ресурси – Прогнози на 17.05.2011 г. в контекста на европейската бюджетна процедура за 2012 г.;
- Прогнозни данни на МФ за основните макроикономически показатели за периода 2013-2015 г.

Текущата Многогодишна финансова рамка на ЕС приключва през 2013 г. Преговорите за следващата Многогодишна финансова рамка на ЕС за 2014-2020 г. започнаха в края на месец юни 2011 г., но са все още в своя начален етап и към настоящия момент няма взето решение за това, каква ще бъде системата за финансиране на бюджета на ЕС през периода 2014-2020 г. Поради това е трудно да бъдат направени реални прогнози за общата сума на вноската на България в бюджета на ЕС.

Въз основа на наличните данни е разработен следния актуализиран план на вноските в общия бюджет на ЕС по години за периода 2013-2015 г.:

Година	Вноска (лева)
2013	908 214 814
2014	967 974 000
2015	1 037 149 200

При изготвянето на прогнозните данни за вноската на България са използвани най-актуалните към настоящия момент прогнозни данни, както е описано по-горе.

Вноските на държавите-членки в общия бюджет на ЕС се променят в хода на съответната бюджетна година (след приемането на коригиращи бюджети) в зависимост от разходната политика на ЕС.

Вноските на държавите-членки, в това число и на Република България, в общия бюджет на Европейския съюз (ЕС) се формира въз основа на два компонента:

1. Традиционни собствени ресурси (ТСР) - 75% от реално събраните мита и такси върху производството на захар и изоглюкоза;

2. Национална вноска, състояща се от:

- Ресурс на база на данъка върху добавена стойност (ДДС);
- Ресурс на база на brutния национален доход (БНД);
- Корекция за Обединеното Кралство;
- Годишни brutни намаления за Нидерландия и Швеция.

Прогнозните данни за вноската на България в общия бюджет на ЕС за 2013 г. е изготвена съгласно действащото Решение на Съвета от 7 юни 2007 г. относно системата на собствените ресурси на Европейските общности (2007/436/ЕО, Евратом).

Размерът на вноската на България в общия бюджет на ЕС за 2013 г. се предвижда да е 908,2 млн.лв. Тази сума е прогнозна и е своеобразна гаранция за изплащане на националната вноска в бюджета на ЕС. Нейната условност произтича от: възможността за възникване през годината на изпълнение на допълнителни потребности и/или непредвидени ситуации, които следва да бъдат финансирани от бюджета на ЕС; периодичните актуализации на данните за ресурса на база на ДДС и за ресурса на база на БНД във връзка с последната налична информация с оглед постигане на пълна точност.

Следва да се има предвид, че независимо от прогнозните данни за приходите от мита и такси върху производството на захар и изоглюкоза, държавите-членки превеждат в бюджета на ЕС 75% от реално събраните суми за традиционни собствени ресурси.

IX. ЗАКЛЮЧЕНИЕ

С одобряването на настоящата тригодишна бюджетна прогноза правителството заявява, че страната ни уверено следва пътя на финансова стабилност, провеждайки предвидима, реалистична и дисциплинирана фискална политика като основен фактор за декларираните в Националната програма за реформи на Република България (2011-2015 г.) и запазени в актуализацията на програмата за 2012 г. икономически приоритети.

Продължаващата фискална консолидация във всяка една от трите години на програмния период благоприятства растежа и плавното възстановяване на икономиката чрез запазването на макроикономическа стабилност, като усилията на правителството продължават да са насочени към подобряване на инфраструктурата, конкурентоспособността на икономиката, осигуряването на благоприятна бизнес среда и повишаването на доверието в държавните институции.

Бюджетната рамка предлага разпределение на публичните разходи, съобразено с декларираните фискални цели при спазване на ограниченията, наложени с фискалните правила, данъчна политика, основана на ниски данъци и ограничена преразпределителна роля за създаване на стабилни условия за растеж на икономиката и привличане на инвестиции.

Продължаващата стабилна и предвидима данъчно-осигурителна политика през последните години има съществен принос за смекчаване на негативните последици от глобалната финансова и икономическа криза. Ниските данъчни ставки за корпоративни данъци и данъци върху доходите на физическите лица са важен стимул за инвестиции и икономически растеж.

Спазването на твърди бюджетни ограничения от всички субекти от публичния сектор и провеждането на ефективен контрол за целево, целесъобразно и икономично изразходване на средствата ще позволява осигуряване на приоритетно финансиране за основните социални отговорности на държавата и ускоряване на икономическото възстановяване чрез подпомагане на потенциалния растеж.

Прогнозата предлага синтезирана информация на обществото, анализаторите и медиите относно икономическото развитие, предизвикателствата пред икономиката и приоритетите на правителството в условията на фискални ограничения.

Приемането на тригодишната бюджетна прогноза и таваните на разходите по първостепенни разпоредители с бюджетни кредити, без по общини, за периода 2013-2015 г. като етап от бюджетната процедура е важен елемент на доброто управление на публичните финанси с оглед спазването на бюджетната дисциплина. С нея се гарантира повишаване на ефективността на разходите и на отговорностите на разпоредителите с бюджетни кредити при разпределението и управлението на финансовите ресурси и се създават условия за дискусия и прозрачност.

БЮДЖЕТНА ПРОГНОЗА ЗА ПЕРИОДА 2013-2015

КОНСОЛИДИРАНА ФИСКАЛНА ПРОГРАМА	2013	2014	2015
млн. лв.			
Общо приходи	29 779,3	30 334,2	31 030,0
Данъчни приходи	22 780,3	24 155,5	25 758,2
<i>Преки данъци</i>	<i>9 880,6</i>	<i>10 385,9</i>	<i>11 040,0</i>
Корпоративни данъци	1 693,7	1 820,4	1 963,5
от нефинансови предприятия	1 579,7	1 697,4	1 830,5
от финансови институции	114,0	123,0	133,0
Данък върху доходите на физическите лица	2 396,8	2 553,0	2 737,9
Приходи на социалното и здравното осигуряване	5 790,0	6 012,5	6 338,6
Осигурителни вноски за държавно обществено осигуряване	4 065,0	4 234,5	4 484,6
Здравноосигурителни вноски	1 725,0	1 778,0	1 854,0
<i>Косвени данъци</i>	<i>12 005,0</i>	<i>12 820,0</i>	<i>13 710,0</i>
ДДС	7 560,0	8 100,0	8 670,0
Акцизи	4 300,0	4 580,0	4 900,0
Данък върху застрахователните премии	25,0	25,0	25,0
Мита и митнически такси	120,0	115,0	115,0
<i>Такса върху производството на захар и изоглюкоза</i>	<i>1,0</i>	<i>1,0</i>	<i>1,0</i>
<i>Други данъци</i>	<i>893,7</i>	<i>948,6</i>	<i>1 007,2</i>
Неданъчни приходи	3 199,2	3 105,0	3 185,2
Превишение на приходите над разходите на БНБ	119,0	141,0	157,0
Други	3 080,2	2 964,0	3 028,2
Приходи от такси	1 631,0	1 648,6	1 678,2
Приходи и доходи от собственост	1 110,7	980,8	1 017,7
Глоби, санкции и наказателни лихви	146,3	141,8	137,4
Постъпления от продажба на нефинансови активи	140,2	143,0	145,8
Приходи от концесии	97,0	97,7	98,4
Други неданъчни	-45,1	-48,0	-49,3
Помощи	3 799,8	3 073,7	2 086,6
помощи от страната	22,0	23,3	23,3
външни помощи	3 777,8	3 050,4	2 063,3
Общо разходи и Вноска в общия бюджет на ЕС	30 888,4	30 809,4	31 030,0
Общо разходи	29 980,1	29 841,5	29 992,8
<i>Общо нелихвени разходи</i>	<i>29 076,4</i>	<i>29 057,9</i>	<i>29 173,5</i>
Текущи нелихвени разходи	23 203,2	23 525,9	24 069,0
Заплати и стипендии	4 125,6	4 152,0	4 436,7
Заплати	4 050,7	4 077,2	4 361,9
Стипендии	74,8	74,8	74,8
Осигурителни вноски	1 016,0	1 027,6	1 101,9
Издръжка	4 889,0	4 890,2	4 670,0
Субсидии - общо	1 454,4	1 391,4	1 432,3
Субсидии	1 323,4	1 260,4	1 301,3
Субсидии за осъществяване на болнична помощ	131,0	131,0	131,0
Социално осигуряване и грижи	11 718,2	12 064,6	12 428,1
Пенсии	7 508,6	7 807,5	8 104,4
Текущи трансфери, обезщетения и помощи за домакинствата	1 947,9	1 947,7	1 947,5
Здравноосигурителни плащания	2 261,7	2 309,4	2 376,2

КОНСОЛИДИРАНА ФИСКАЛНА ПРОГРАМА	2013	2014	2015
Прираст на държавния резерв и изкупуване на земеделска продукция	35,4	35,4	35,4
Капиталови разходи	5 450,1	5 103,6	4 668,5
Резерв за непредвидени и неотложни разходи	387,7	393,0	400,6
- за структурни реформи и допълнителни фискални мерки	50,0	50,0	50,0
- бюджет	267,7	273,0	280,6
НЗОК	266,6	271,9	279,5
Народно събрание	0,5	0,5	0,5
Съдебна власт	0,6	0,6	0,6
- за предотвратяване, овладяване и преодоляване на последиците от бедствия	70,0	70,0	70,0
Лихви	903,7	783,5	819,3
Външни лихви	653,6	498,3	485,9
Вътрешни лихви	250,1	285,2	333,4
Вноска в общия бюджет на ЕС	908,2	968,0	1 037,1
Първичен баланс (+/-)	-205,3	308,3	819,3
Бюджетно салдо (+/-)	-1 109,1	-475,2	0,0
Финансиране (+/-)	1 109,1	475,2	0,0
Външно финансиране (нето)	-1 224,9	71,2	-1 516,1
Вътрешно финансиране (нето)	2 333,9	404,0	1 516,1
Б В П	82 819,5	88 109,9	94 141,6

КОНСОЛИДИРАНА ФИСКАЛНА ПРОГРАМА	2013	2014	2015
в % от БВП			
Общо приходи	36,0%	34,4%	33,0%
Данъчни приходи	27,5%	27,4%	27,4%
Преки данъци	11,9%	11,8%	11,7%
Корпоративни данъци	2,0%	2,1%	2,1%
от нефинансови предприятия	1,9%	1,9%	1,9%
от финансови институции	0,1%	0,1%	0,1%
Данък върху доходите на физическите лица	2,9%	2,9%	2,9%
Приходи на социалното и здравното осигуряване	7,0%	6,8%	6,7%
Осигурителни вноски за държавно обществено осигуряване	4,9%	4,8%	4,8%
Здравноосигурителни вноски	2,1%	2,0%	2,0%
Косвени данъци	14,5%	14,6%	14,6%
ДДС	9,1%	9,2%	9,2%
Акцизи	5,2%	5,2%	5,2%
Данък върху застрахователните премии	0,0%	0,0%	0,0%
Мита и митнически такси	0,1%	0,1%	0,1%
Такса върху производството на захар и изоглюкоза	0,0%	0,0%	0,0%
Други данъци	1,1%	1,1%	1,1%
Неданъчни приходи	3,9%	3,5%	3,4%
Превишение на приходите над разходите на БНБ	0,1%	0,2%	0,2%
Други	3,7%	3,4%	3,2%
Приходи от такси	2,0%	1,9%	1,8%
Приходи и доходи от собственост	1,3%	1,1%	1,1%
Глоби, санкции и наказателни лихви	0,2%	0,2%	0,1%
Постъпления от продажба на нефинансови активи	0,2%	0,2%	0,2%
Приходи от концесии	0,1%	0,1%	0,1%
Други неданъчни	-0,1%	-0,1%	-0,1%
Помощи	4,6%	3,5%	2,2%
помощи от страната	0,0%	0,0%	0,0%
външни помощи	4,6%	3,5%	2,2%
Общо разходи и Вноска в общия бюджет на ЕС	37,3%	35,0%	33,0%
Общо разходи	36,2%	33,9%	31,9%
Общо нелихвени разходи	35,1%	33,0%	31,0%
Текущи нелихвени разходи	28,0%	26,7%	25,6%
Заплати и стипендии	5,0%	4,7%	4,7%
Заплати	4,9%	4,6%	4,6%
Стипендии	0,1%	0,1%	0,1%
Осигурителни вноски	1,2%	1,2%	1,2%
Издръжка	5,9%	5,6%	5,0%
Субсидии - общо	1,8%	1,6%	1,5%
Субсидии	1,6%	1,4%	1,4%
Субсидии за осъществяване на болнична помощ	0,2%	0,1%	0,1%
Социално осигуряване и грижи	14,1%	13,7%	13,2%
Пенсии	9,1%	8,9%	8,6%
Текущи трансфери, обезщетения и помощи за домакинствата	2,4%	2,2%	2,1%
Здравноосигурителни плащания	2,7%	2,6%	2,5%
Прираст на държавния резерв и изкупуване на земеделска продукция	0,0%	0,0%	0,0%
Капиталови разходи	6,6%	5,8%	5,0%

КОНСОЛИДИРАНА ФИСКАЛНА ПРОГРАМА	2013	2014	2015
Резерв за непредвидени и неотложни разходи	0,5%	0,4%	0,4%
- за структурни реформи и допълнителни фискални мерки	0,1%	0,1%	0,1%
- бюджет	0,3%	0,3%	0,3%
НЗОК	0,3%	0,3%	0,3%
Народно събрание	0,0%	0,0%	0,0%
Съдебна власт	0,0%	0,0%	0,0%
- за предотвратяване, овладяване и преодоляване на последиците от бедствия	0,1%	0,1%	0,1%
<i>Лихви</i>	<i>1,1%</i>	<i>0,9%</i>	<i>0,9%</i>
Външни лихви	0,8%	0,6%	0,5%
Вътрешни лихви	0,3%	0,3%	0,4%
Вноска в общия бюджет на ЕС	1,1%	1,1%	1,1%
Първичен баланс (+/-)	-0,2%	0,3%	0,9%
Бюджетно салдо (+/-)	-1,3%	-0,5%	0,0%
Финансиране (+/-)	1,3%	0,5%	0,0%
Външно финансиране (нето)	-1,5%	0,1%	-1,6%
Вътрешно финансиране (нето)	2,8%	0,5%	1,6%
Б В П	82 819,5	88 109,9	94 141,6

				Приложение № 3
				към т. 3
РАЗХОДНИ ТАВАНИ ЗА ПЕРИОДА 2013-2015 ГОДИНА				
				(в хил.лв.)
№	Държавни органи, министерства, ведомства, Сметна палата, Комисия за финансов надзор, Национален осигурителен институт, Национална здравноосигурителна каса, Фонд "Гарантирани вземания на работниците и служителите" и Учителски пенсионен фонд	Разходен таван 2013 г.	Разходен таван 2014 г.	Разходен таван 2015 г.
	1	2	3	4
1	Администрация на президента	4 136.0	4 136.0	4 341.0
2	Министерски съвет	67 466.0	67 466.0	70 103.0
3	Конституционен съд	2 065.0	2 065.0	3 067.0
4	Министерство на финансите	280 691.0	280 691.0	292 131.0
5	Министерство на външните работи	106 000.5	106 000.5	107 184.4
6	Министерство на отбраната	980 630.0	980 630.0	1 021 444.0
7	Министерство на вътрешните работи	999 000.0	999 000.0	1 054 518.0
8	Министерство на правосъдието	169 117.0	169 117.0	175 278.0
9	Министерство на труда и социалната политика	958 210.8	958 210.8	963 105.7
10	Министерство на здравеопазването	468 185.0	468 185.0	477 663.0
11	Министерство на образованието, младежта и науката	467 030.1	467 030.1	480 994.7
12	Министерство на културата	118 321.2	118 321.2	122 069.3
13	Министерство на околната среда и водите	44 890.9	44 890.9	46 601.6
14	Министерство на икономиката, енергетиката и туризма	83 473.7	83 473.7	85 613.1
15	Министерство на регионалното развитие и благоустройството	257 151.7	257 151.7	259 443.4
16	Министерство на земеделието и храните	238 198.0	238 198.0	247 242.4
17	Министерство на транспорта, информационните технологии и съобщенията	60 976.2	60 976.2	62 814.2
18	Министерство на физическото възпитание и спорта	36 810.0	36 810.0	37 142.0
19	Държавна агенция "Национална сигурност"	75 340.0	75 340.0	80 009.0
20	Комисия за разкриване на документите и за обявяване на принадлежност на български граждани към Държавна сигурност и разузнавателните служби на Българската народна армия	4 547.0	4 547.0	4 671.0
21	Комисия за защита от дискриминация	1 880.0	1 880.0	1 970.0
22	Комисия за защита на личните данни	2 700.0	2 700.0	2 792.0
23	Комисия за установяване на имущество, придобито от престъпна дейност	6 145.0	6 145.0	6 405.0
24	Национална служба за охрана	30 940.0	30 940.0	32 612.0
25	Национална разузнавателна служба	16 120.0	16 120.0	17 144.0
26	Омбудсман	2 578.0	2 578.0	2 653.0
27	Национален статистически институт	17 291.3	17 291.3	18 051.0
28	Комисия за защита на конкуренцията	3 805.2	3 805.2	4 036.1
29	Комисия за регулиране на съобщенията	8 951.9	8 951.9	9 272.5
30	Съвет за електронни медии	1 440.0	1 440.0	1 503.5
31	Държавна комисия за енергийно и водно регулиране	3 651.3	3 651.3	3 833.6
32	Агенция за ядрено регулиране	5 766.9	5 766.9	5 923.9
33	Държавна комисия по сигурността на информацията	4 960.0	4 960.0	5 102.0
34	Държавна агенция "Държавен резерв и военновременни запаси"	45 617.8	45 617.8	46 033.1
35	Авиоотряд 28	7 161.2	7 161.2	7 318.7
36	Комисия за предотвратяване и установяване на конфликт на интереси	1 500.0	1 500.0	1 559.0
37	Сметна палата	15 057.0	15 057.0	15 868.0
38	Комисия за финансов надзор	13 689.4	13 689.4	14 241.0
39	Национален осигурителен институт в т.ч. Пенсии	8 678 377.8 7 489 882.8	8 979 005.5 7 787 460.6	9 279 265.0 8 083 184.2
40	Национална здравноосигурителна каса	2 582 986.0	2 635 986.0	2 711 986.0
41	Фонд "Гарантирани вземания на работниците и служителите"	2 358.9	2 098.9	1 872.0
42	Учителски пенсионен фонд	18 800.0	20 098.2	21 323.3

**РАЗХОДНИ ТАВАНИ ПО ИЗВЪНБЮДЖЕТНИ ФОНДОВЕ И СМЕТКИ
ЗА ПЕРИОДА 2013 г.-2015 г.**

(в хил. лева)

№	Извънбюджетни фондове и сметки	Разходен таван 2013 г.	Разходен таван 2014 г.	Разходен таван 2015 г.
	1	2	3	4
1.	Държавен фонд "Земеделие"	1 439 956.0	1 425 333.9	1 240 351.4
2.	Фонд за покриване на разходите за приватизация и следприватизационен контрол към Агенцията за приватизация и следприватизационен контрол	5 228.5	5 308.0	4 877.0
3.	Извънбюджетна сметка на Националния фонд към министъра на финансите	3 911 136.2	3 398 317.6	2 372 642.9

				Приложение № 5
				към т. 5
	ПРОЕКТ НА СУБСИДИИ/ТРАНСФЕРИ ЗА БЪЛГАРСКАТА НАЦИОНАЛНА ТЕЛЕВИЗИЯ, БЪЛГАРСКОТО НАЦИОНАЛНО РАДИО, БЪЛГАРСКАТА ТЕЛЕГРАФНА АГЕНЦИЯ, БЪЛГАРСКАТА АКАДЕМИЯ НА НАУКИТЕ, ДЪРЖАВНИТЕ ВИСШИ УЧИЛИЩА И ДЪРЖАВНИТЕ ВИСШИ ВОЕННИ УЧИЛИЩА ЗА ПЕРИОДА 2013-2015 г.			
				(в хил.лв.)
№	Българска национална телевизия, Българско национално радио, Българска телеграфна агенция, Българска академия на науките, Държавни висши училища и Държавни висши военни училища	2013 г.	2014 г.	2015 г.
	1	2	3	4
1	Българска национална телевизия	67 128.0	67 128.0	68 116.2
	в т.ч. по чл.70, ал.4, т.2 от Закона за радиото и телевизията	8 100.0	8 100.0	8 100.0
2	Българско национално радио	42 093.0	42 093.0	42 669.1
	в т.ч. по чл.70, ал.4, т.2 от Закона за радиото и телевизията	3 900.0	3 900.0	3 900.0
3	Българска телеграфна агенция	4 185.0	4 185.0	4 455.5
	Трансфери от бюджета на Министерството на образованието, младежта и науката за Българската академия на науките и държавните висши училища	383 390.6	383 390.6	409 584.4
4	Българска академия на науките	59 756.1	59 756.1	64 453.0
5	Държавни висши училища	323 634.5	323 634.5	345 131.5
6	Трансфери от бюджета на Министерството на околната среда и водите за Българската академия на науките	2 374.0	2 374.0	2 374.0
7	Трансфери от бюджета на Министерството на отбраната за държавните висши военни училища	21 611.0	21 611.0	22 891.0

			Приложение № 6	
				към т. 6
ПРОЕКТ НА РАЗМЕРИТЕ НА БЮДЖЕТНИТЕ ВЗАИМООТНОШЕНИЯ МЕЖДУ ЦЕНТРАЛНИЯ БЮДЖЕТ				
И БЮДЖЕТИТЕ НА ОБЩИНИТЕ ЗА ПЕРИОДА 2013-2015 г.				
				(в хил. лв.)
№	Показатели	2013 г.	2014 г.	2015 г.
1	2	3	4	5
	Бюджетни взаимоотношения - всичко	2 195 738.8	2 212 969.2	2 332 503.0
	от тях:			
1.	Обща субсидия за делегираните от държавата дейности	1 834 198.8	1 851 429.2	1 951 463.0
2.	Трансфери за местни дейности	259 640.0	259 640.0	263 640.0
	от тях:			
2.1.	Обща изравнителна субсидия	240 640.0	240 640.0	240 640.0
2.2.	За зимно поддържане и снегочистване на общински пътища	19 000.0	19 000.0	23 000.0
3.	Целева субсидия за капиталови разходи - Общо	101 900.0	101 900.0	117 400.0
	от тях:			
3.1.	За изграждане и основен ремонт на общински пътища	50 000.0	50 000.0	55 000.0
3.2.	Целева субсидия по методика	51 900.0	51 900.0	62 400.0